



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ-ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

*«Επιχειρηματικότητα και καινοτομία στην περιοχή της Άρτας:
Έρευνα απόψεων των επιχειρηματιών»*



ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΠΡΕΒΕΖΑ, 2019



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ-ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

***«ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ
ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ:ΕΡΕΥΝΑ ΑΠΟΨΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ»***

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΠΡΕΒΕΖΑ, 2019

**«ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION IN THE AREA OF
ARTA: BUSINESS OPINION SURVEY»**

Εγκρίθηκε από τριμελής εξεταστική επιτροπή

Πρέβεζα,2019

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής

Σωτηρόπουλος Ιωάννης,

Καθηγητής

2. Μέλος επιτροπής

Χύτης Ευάγγελος,

Επίκουρος Καθηγητής

3. Μέλος επιτροπής

Καραμάνης Κωνσταντίνος,

Αναπληρωτής καθηγητής

©ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ,2019

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις διατάξεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Παπανικολάου Βασιλική

Υπογραφή

Στην μόλις επτά μηνών κόρη μου, Σταματίνα-Μαρία!!!

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα μου καθηγητή μου κύριο Σωτηρόπουλο για την υπομονή και την στάση του σε όλη την διάρκεια της εγκυμοσύνης μου, καθώς και για την βοήθεια και την καθοδήγηση που μου προσέφερε καθ' όλη την διάρκεια της συγγραφής της διπλωματικής εργασίας.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου, καθώς και τον σύζυγο μου για την στήριξη τους σε όλη την διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η διπλωματική αυτή εργασία έχει τίτλο «Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία στον νομό της Άρτας: Έρευνα απόψεων επιχειρηματιών» και μελετά την επιχειρηματικότητα στον νομό της Άρτας. Για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός δημιουργήθηκαν ερωτηματολόγια τα οποία διανεμήθηκαν και απαντήθηκαν από διάφορες επιχειρήσεις στην περιοχή της Άρτας. Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να εστιάσουμε στην γνώμη που έχουν οι επιχειρηματίες και οι πολίτες της περιοχής σχετικά με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία, και να αναλύσουμε τις προοπτικές ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας στην περιοχή μας.

Με τις απαντήσεις λοιπόν από τα ερωτηματολόγια καταλήγουμε στο γεγονός πως η οικονομική κρίση και η έλλειψη Επιδοτούμενων προγραμμάτων είναι οι βασικότεροι λόγοι που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα. Οι πιο σημαντικές ενέργειες που πρέπει να κάνουν οι επιχειρηματίες, είναι να βελτιώσουν την στρατηγική προώθησης των προϊόντων τους, και το προσωπικό να είναι σωστά ενημερωμένο και καταρτισμένο.

Επίσης, σημαντικό είναι να αυξηθεί η γκάμα νέων προϊόντων, καθώς και η είσοδος των υπηρεσιών σε νέες αγορές. Αν λοιπόν οι επιχειρήσεις εφαρμόσουν αυτά τα μέτρα σίγουρα θα είναι πιο επικερδείς και πιο ανταγωνιστικές στην αγορά εργασίας.

Λέξεις-κλειδιά: Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία, Επιχειρήσεις, Επιχειρηματική Δραστηριότητα, Νομός Άρτας, Προοπτικές Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας

ABSTRACT

This Thesis is entitled as " Entrepreneurship and Innovation in the prefecture of Arta" and analyzes Entrepreneurship in the prefecture of Arta. For this purpose, questionnaires were distributed and answered by various businesses in the broader Arta area. The goal of this study, was to focus on the opinion of entrepreneurs relatively to entrepreneurship and innovation, and to analyze the prospects of entrepreneurship development in our area.

Given the answers to the questionnaires, we concluded to the fact that, financial crisis and the lack of subsidized programs, are the main reasons that prevent the general business activities. The main actions entrepreneurs need to take, are the improvement of their product promotion strategy, and their staff to be properly informed and trained.

It is also essential, to increase the range of new products, as well as the introduction of their services into new market areas. Thus, if businesses implement those actions, they will certainly increase their profits and be more competitive in the market, which is the main goal.

Keywords: Entrepreneurship, Innovation, Enterprises, Business entrepreneurship, Prefecture of Arta, Entrepreneurship development prospects

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	7
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	8
Λέξεις-κλειδιά:.....	8
ABSTRACT.....	9
Keywords:.....	9
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	13
ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	14
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	16
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	19
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	19
1.1 Η έννοια της Επιχειρηματικότητας.....	20
1.2 Τα χαρακτηριστικά της Επιχειρηματικότητας.....	20
1.3 Τα κίνητρα της Επιχειρηματικότητας.....	21
1.4 Ο Επιχειρηματίας.....	23
1.5 Τα εμπόδια έναρξης μιας νέας επιχείρησης.....	23
1.6 Οι λόγοι αποτυχίας των νέων επιχειρήσεων.....	24
1.7 Λόγοι επιβίωσης των νέων επιχειρήσεων.....	25
1.8 Τα είδη επιχειρηματικότητας.....	26
1.9 Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα.....	27
1.10 Προοπτικές Ανάπτυξης της Επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	30
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ.....	30
2.1 Προσεγγίζοντας την έννοια της Καινοτομίας.....	31
2.2 Ορισμοί της Καινοτομίας.....	32

2.3 Τα είδη της Καινοτομίας.....	33
2.4 Τα οφέλη της Καινοτομίας	34
2.5 Τα Εμπόδια Ανάπτυξης Καινοτομίας	35
2.6 Παράγοντες που ευνοούν την επιτυχία της Καινοτομίας	36
2.7 Τα χαρακτηριστικά Καινοτομίας	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	38
ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΡΤΑΣ.....	38
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	39
3.1 Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα.....	39
3.2 Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας	40
3.3 Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας.....	42
3.4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα	44
3.5 Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας.....	45
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	47
3.6 Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων.....	47
3.7 Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων	48
3.8 Αναμενόμενα αποτελέσματα καινοτομίας.....	50
3.9 Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις	52
3.10 Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση	53
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	55
3.11 Αριθμός απασχολούμενων.....	55
3.12 Χρήση Λογισμικού	56
3.13 Λόγοι Χρήσης Διαδικτύου.....	57
3.14 Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό.....	58
3.15 Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας	59
3.16 Υποβολή προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα.....	60

3.17 Σπουδές Επιχειρηματία.....	61
3.18 Φύλο Επιχειρηματία.....	62
3.19 Ηλικία επιχειρηματία.....	63
3.20 Νομική μορφή επιχείρησης.....	64
3.21 Κλάδος Κύριας Δραστηριοποίησης.....	65
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	67
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	69
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	70
Α. Ελληνόγλωσση.....	70
Β. Ξενόγλωσση.....	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ.....	73

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

<u>Πίνακας 3.1 Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα</u> ..	39
<u>Πίνακας 3.2 Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας</u>	41
<u>Πίνακας 3.3 Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας</u>	42
<u>Πίνακας 3.4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα</u>	44
<u>Πίνακας 3.5 Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας</u>	46
<u>Πίνακας 3.6 Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων</u>	47
<u>Πίνακας 3.7 Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων</u>	48
<u>Πίνακας 3.8 Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας</u>	50
<u>Πίνακας 3.9 Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις</u>	52
<u>Πίνακας 3.12 Χρήση λογισμικού</u>	56
<u>Πίνακας 3.14 Πωλήσεις της επιχείρησής στο εξωτερικό</u>	58
<u>Πίνακας 3.15 Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας</u>	59
<u>Πίνακας 3.16 Υποβολή προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα</u>	61
<u>Πίνακας 3.17 Σπουδές Επιχειρηματία</u>	61
<u>Πίνακας 3.18 Φύλο Επιχειρηματία</u>	62
<u>Πίνακας 3.19 Ηλικία επιχειρηματία</u>	63
<u>Πίνακας 3.20 Νομική μορφή επιχείρησής</u>	64
<u>Πίνακας 3.21 Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης</u>	65

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

<u>Διάγραμμα 3.1 Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα</u>	40
<u>Διάγραμμα 3.2 Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας</u>	42
<u>Διάγραμμα 3.3 Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας</u>	44
<u>Διάγραμμα 3.4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα</u>	45
<u>Διάγραμμα 3.5 Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας</u>	46
<u>Διάγραμμα 3.6 Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων</u>	48
<u>Διάγραμμα 3.7 Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων</u>	50
<u>Διάγραμμα 3.8 Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας</u>	51
<u>Διάγραμμα 3.9 Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις</u>	53
<u>Διάγραμμα 3.10 Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση</u>	54
<u>Διάγραμμα 3.11 Αριθμός Απασχολούμενων</u>	55
<u>Διάγραμμα 3.12 Χρήση Λογισμικού</u>	56
<u>Διάγραμμα 3.13 Λόγοι Χρήσης Διαδικτύου</u>	58
<u>Διάγραμμα 3.14 Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό</u>	59
<u>Διάγραμμα 3.15 Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας</u>	60
<u>Διάγραμμα 3.16 Υποβολή προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα</u>	61
<u>Διάγραμμα 3.17 Σπουδές Επιχειρηματία</u>	62
<u>Διάγραμμα 3.18 Φύλο Επιχειρηματία</u>	63
<u>Διάγραμμα 3.19 Ηλικία επιχειρηματία</u>	64

<u>Διάγραμμα 3.20 Νομική μορφή επιχείρησης</u>	65
<u>Διάγραμμα 3.21 Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης</u>	66

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Για την πλήρη καταγραφή των παρακάτω δεδομένων διανεμήθηκαν και απαντήθηκαν εκατό ερωτηματολόγια στην περιοχή του νομού Άρτας, για να μάθουμε τις απόψεις των επιχειρηματιών του νομού σχετικά με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία, ώστε να μπορέσουμε να δούμε και να αναλύσουμε τους τρόπους για να κάνουμε καλύτερο το μέλλον της περιοχής μας.

Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε την χρονική περίοδο Οκτώβριο-Μάιο , σε διάφορους κλάδους εργασίας. Πρόκειται για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή τομέα παραγωγής όπως είναι αγροτικές και πτηνοτροφικές επιχειρήσεις, καφετέριες, εστιατόρια, τράπεζες, εμπορικά καταστήματα, supermarkets, βιοτεχνίες, καταστήματα υποδημάτων, κρεοπωλεία, δημόσιες υπηρεσίες, φούρνους, λογιστικά γραφεία, μαγαζιά τουρισμού, γραφεία γεωτεχνικών υπηρεσιών.

Έπειτα καταγράφηκαν και έγινε επεξεργασία και στατιστική ανάλυση με την βοήθεια του στατιστικού προγράμματος SPSS, και του προγράμματος υπολογιστικών φύλλων Excel. Έτσι κατασκευάστηκαν και οι πίτες, τα διαγράμματα και οι πίνακες που θα δείτε στην συνέχεια.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα δείτε τις θεωρητικές έννοιες της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διπλωματική εργασία χωρίζεται σε τρία κεφάλαια .Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύουμε την έννοια, τον ορισμό και τα βασικά χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας. Επίσης βλέπουμε ποια είναι τα κίνητρα για να ξεκινήσει κανείς την επιχειρηματικότητα, καθώς και τους λόγους που δεν επιτυγχάνουν πολλές επιχειρήσεις.

Στο δεύτερο κεφάλαιο προσεγγίζουμε την έννοια, τους ορισμούς, τα είδη και τα οφέλη της καινοτομίας. Επίσης αναλύουμε λεπτομερώς τα οφέλη που έχουμε από την καινοτομία, καθώς και τους παράγοντες που θα μας οδηγήσουν στην επιτυχία της καινοτομίας.

Το τρίτο κεφάλαιο χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος όπου αφορά την επιχειρηματικότητα στην περιοχή της Άρτας, βλέπουμε τα αποτελέσματα των απαντήσεων του ερωτηματολογίου από τους επιχειρηματίες .Πιο αναλυτικά, θα δούμε τους παράγοντες που εμποδίζουν ή ευνοούν την επιχειρηματική δραστηριότητα, καθώς και τις ενέργειες που πρέπει να κάνουν οι επιχειρηματίες για να βελτιώσουν τη ανταγωνιστική θέση της επιχείρησης.

Στο δεύτερο μέρος όπου αφορά την καινοτομία βλέπουμε τους παράγοντες που δυσχεραίνουν και που συμβάλλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων. Παρουσιάζονται επίσης τα αναμενόμενα αποτελέσματα καινοτομίας, καθώς και οι τρόποι για να έχουμε σωστή επίτευξη καινοτομίας από την επιχείρηση. Βλέπουμε, επίσης τις πηγές πληροφόρησης για τις επιχειρήσεις.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται τα δημογραφικά στοιχεία των επιχειρήσεων. Θα ενημερωθούμε δηλαδή για τον αριθμό των απασχολούμενων της επιχείρησης, τη χρήση λογισμικού καθώς και οι λόγους χρήσης Διαδικτύου. Επίσης, εμφανίζονται τα ποσοστά των πωλήσεων της επιχείρησης στο εξωτερικό καθώς και αν οι επιχειρήσεις στην Άρτα διαθέτουν κάποιο σύστημα πιστοποίησης ποιότητας και αν συμμετέχουν σε επιδοτούμενα επιχειρηματικά προγράμματα. Παρουσιάζονται επίσης το φύλο, οι σπουδές, το μορφωτικό επίπεδο των επιχειρηματιών καθώς και η νομική μορφή επιχείρησης.

Στο τέλος της εργασίας παρατίθεται το παράρτημα του ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο αυτό δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της εκπόνησης της μελέτης με αντικείμενο την Επιχειρηματικότητα και την Καινοτομία στην Ήπειρο από την «ΜΟΝΑΔΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΜΟΚΕ) ΤΟΥ ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

1.1 Η έννοια της Επιχειρηματικότητας

Επιχειρηματικότητα είναι η δραστηριότητα, κατά την οποία αποκομίζονται χρήματα, παράγοντας, αγοράζοντας και πωλώντας προϊόντα, δηλαδή αγαθά και υπηρεσίες. Πρόκειται για κάθε δραστηριότητα που προέρχεται από μία επιχείρηση, μία εταιρεία ή έναν οργανισμό. Η κατοχή της εταιρικής επωνυμίας δεν διακρίνει τον επιχειρηματικό φορέα από τον ιδιοκτήτη. Ακόμη, η έννοια της επιχειρηματικότητας χρησιμοποιείται και από δικηγόρους και δημοσίους υπαλλήλους, οπότε και γίνεται αναφορά ουσιαστικά στην εταιρεία. Η εταιρεία είναι μία νομική οντότητα και υπάρχει περιορισμένη ευθύνη, αλλά και συντελεστές εταιρικών φόρων. Τέλος, η δομή της είναι περίπλοκη και δαπανηρή, ωστόσο ο ιδιοκτήτης απολαμβάνει τα προνόμια της προστασίας, αλλά και των κερδών της (Holloway & Parmigiani, 2014).

Σύμφωνα με τον Morris (1998), η επιχειρηματικότητα αφορά σε άτομα ή σε ομάδες, από τους οποίους παράγεται αξία, μέσω της συγκέντρωσης ποικίλων εισροών πόρων, για την εκμετάλλευση των περιβαλλοντικών ευκαιριών. Υπάρχει η περίπτωση να διατίθεται οργανωτικό πλαίσιο, οπότε και να αποδίδονται διάφορα αποτελέσματα, με παράδειγμα τις καινούριες επιχειρηματικές προσπάθειες, προϊόντα, αγορές, τεχνολογίες κτλ.

Σύμφωνα με τον Timmons (1999), η έννοια της επιχειρηματικότητας περιλαμβάνει τη λογική, εκείνο τον τρόπο σκέψης και δράσης, κατά τον οποίο υπάρχει επικέντρωση στην εκμετάλλευση των ευκαιριών. Ο τρόπος σκέψης είναι ολιστικός και υπάρχει μία ισορροπία, όταν ασκείται η ηγεσία. Ακόμη, κατά τους Low & MacMillan (1988), η επιχειρηματικότητα αφορά στη δράση του να δημιουργήσει κανείς μία καινούρια επιχείρηση.

1.2 Τα χαρακτηριστικά της Επιχειρηματικότητας

Ένα βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα της επιχειρηματικότητας είναι η σύνδεσή της με την επιχειρησιακή ευελιξία. Αυτό ωθεί στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, αλλά και την εξέλιξη των αρχών της διοίκησης. Ακόμη, η

επιχειρηματικότητα συνδέεται και με τη καινοτομία. Η καινοτομία σε κάθε επιχείρηση αφορά στη κατοχή της τεχνογνωσίας οπότε αποκομίζεται ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Παράλληλα, η επιχειρηματικότητα συνάδει και με το γεγονός ότι δημιουργούνται καινούριες θέσεις εργασίας, ενώ είναι απaráμιλλη η σύνδεσή της και με την οικονομική ανάπτυξη, οπότε προκύπτει η ενίσχυση σε επίπεδο αποτελεσματικότητας των νέων επιχειρήσεων, ενώ δημιουργούνται και αναπτύσσονται καινούριες επιχειρήσεις. Τέλος, ακόμη ένα σημαντικό γνώρισμα της επιχειρηματικότητας είναι ότι είναι κύριος παράγοντας, μέσω του οποίου βελτιώνεται η ανταγωνιστικότητα. Οι επιδόσεις εξαρτώνται από τη καινοτομία, από την εισαγωγή καινούριων μεθόδων και διαδικασιών ενώ επίσης είναι και απόρροια του γεγονότος ότι προωθείται στην αγορά, οπότε και ενισχύεται η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας (Ιωαννίδης, 2004).

Τα στοιχεία εκείνα, τα οποία θα ωθήσουν κάθε επιχείρηση στην ανάληψη επιχειρηματικών σχεδίων είναι τα εξής. Το κίνητρο, καταρχάς, για να αναληφθεί μία κερδοφόρα επένδυση, όπου οι πόροι κατανέμονται με τέτοιο τρόπο, ώστε κάθε επιχείρηση να πετυχαίνει τη μείωση του κόστους της επένδυσης, την ενίσχυση της θέσης της στο κλάδο και στην αγορά εργασίας, αλλά και την αύξηση των κερδών της. Άλλο ένα και τελευταίο στοιχείο είναι το κίνητρο για στρατηγικό πλεονέκτημα, που βοηθά στο να βελτιωθούν τα προϊόντα και οι διαδικασίες, οπότε και να επιτευχθεί η αύξηση του μεριδίου της επιχείρησης στην αγορά εργασίας (Ιωαννίδης, 2004).

1.3 Τα κίνητρα της Επιχειρηματικότητας

Όπως προαναφέρθηκε, τα κίνητρα αποτελούν βασικό χαρακτηριστικό για μία επιτυχημένη επιχειρηματικότητα. Είναι βασική προϋπόθεση που θα πρέπει να διαθέτει το άτομο που καταπιάνεται επιχειρηματικά. Η βασική ταξινόμηση των κινήτρων φαίνεται ακολούθως:

Εικόνα 1. Τα επιχειρηματικά κίνητρα



Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

- Τα *προσελκυστικά θετικά κίνητρα*. Πρόκειται για κίνητρα που είναι πόλος έλξης ατόμων, των οποίων η επαγγελματική τους ιδιότητα και δράση σχετίζεται με το κέρδος, την επαγγελματική επιτυχία, την αύξηση του εισοδήματος και την επαγγελματική καταξίωση.
- Τα *ουδέτερα κίνητρα*. Πρόκειται για κίνητρα που σχετίζονται με την εξειδίκευση και την επαγγελματική εμπειρία, με το είδος της κατάρτισης και το ότι η επιχείρηση είναι οικογενειακή και συνεχίζεται και από τις επόμενες συγγενικές γενιές της οικογένειας.
- Τα *απωθητικά ή αρνητικά κίνητρα* που σύμφωνα με αυτά, το άτομο για ορισμένους λόγους επιλέγει συγκεκριμένη επαγγελματική δραστηριότητα και τομέα. Οι λόγοι αυτοί μπορεί να είναι η μετανάστευση, η οικονομική κρίση, η ανεργία ή ακόμη και η πρόωρη σύνταξη (Καραγιάννης, Κορρές & Ζαρίφης, 2001).

Βέβαια, η εκμετάλλευση οικονομικών, τεχνολογικών ή κοινωνικών περιστάσεων μπορεί να ωθήσει σε επιπλέον κίνητρα επιχειρηματικότητας, όπως παρατίθενται ορισμένα ακολούθως:

- Το να αναγνωρίζονται και να είναι υπό εκμετάλλευση οι καλές *επιχειρηματικές ευκαιρίες*
- Να ανακαλύπτεται ένα *καινούριο* προϊόν, μία καινούρια υπηρεσία ή διαδικασία και να εκμεταλλεύονται εμπορικά, οπότε γίνεται λόγος για τη *καινοτομία*

- Να υπάρχει εξειδικευμένη γνώση παραγωγής προϊόντων ή παροχής υπηρεσιών, οπότε γίνεται εστίαση στη *τεχνογνωσία* ως κίνητρο
- Το να παράγονται προϊόντα ή να προσφέρονται υπηρεσίες στη βέλτιστη το δυνατόν ποιότητα, στη καλύτερη ποσότητα και όσο οικονομικότερα είναι εφικτό, οπότε γίνεται λόγος για το κίνητρο του *πλεονεκτήματος του κόστους*
- Το να εκμεταλλεύονται τα οικογενειακά, συγγενικά, φιλικά ή άλλα κοινωνικά δίκτυα συνεργασίας, οπότε το κίνητρο εδώ αφορά στα *δίκτυα συνεργασίας* (Casson, 1982).

1.4 Ο Επιχειρηματίας

Επιχειρηματίας είναι το άτομο εκείνο, το οποίο καταπιάνεται με τον επιχειρηματικό κλάδο. Πρόκειται για άτομο που ασχολείται επαγγελματικά με την άσκηση εμπορικών ή βιομηχανικών δραστηριοτήτων, προκειμένου να δημιουργήσει ταμειακές ροές, πωλήσεις και έσοδα, μέσω της χρήση ανθρώπινου, οικονομικού, πνευματικού και φυσικού κεφαλαίου. Με τη δραστηριότητά του αυτή, μάλιστα, τροφοδοτείται η οικονομική ανάπτυξη. Επίσης, ο επιχειρηματίας αφορά σε άτομα που δημιουργούν επιχειρήσεις, ενώ επίσης επιχειρηματίας μπορεί να είναι και αυτός που στηρίζει τη βιομηχανία ψυχαγωγίας (Roberts, 2013).

Ως όρος, ο επιχειρηματίας είναι γενικά αυτός που ιδρύει μία επιχείρηση ή μπορεί να είναι μέτοχος μίας εμπορικής επιχείρησης. Ακόμη, μπορεί να είναι ένα υψηλόβαθμο στέλεχος που από αυτός εξαρτάται η λειτουργία ή σε αυτόν στηρίζεται η διοίκηση της επιχείρησης που έχει ιδρύσει ή εργάζεται για αυτήν, ενώ μπορεί να είναι και ο εκτελεστικός ιδιοκτήτης της επιχείρησης. Τέλος, ο όρος επιχειρηματίας μπορεί α αναφέρεται σε οποιοδήποτε ανώτερο διοικητικό ρόλο που έχει ένα άτομο σε μία εταιρεία, σε μία επιχείρησης ή σε μία οργάνωση (Roberts, 2013).

1.5 Τα εμπόδια έναρξης μιας νέας επιχείρησης

Οι νεοσύστατες ή αλλιώς νεοφυείς εταιρείες αποτελούν ένα καινοτόμο επιχειρηματικό εγχείρημα βάσει επεκτάσιμου επιχειρηματικού μοντέλου. Η

δημοφιλία των εταιρειών αυτών παγκοσμίως προέκυψε από τη λεγόμενη «φούσκα των dot-coms» του χρηματιστηρίου. Ουσιαστικά οι νεοσύστατες επιχειρήσεις στηρίζονται στην ιδέα των υψηλών φιλοδοξιών, της καινοτομίας, της επεκτασιμότητας και της ανάπτυξης (Blank & Dorf, 2012).

Η κάθε νεοσύστατη επιχείρηση αποσκοπεί στην όσο το δυνατόν ταχύτερη επέκτασή της. Η ουσία των εταιρειών αυτών είναι η ανάπτυξη και όλα υποκινούνται στα πλαίσια του οράματος αυτού (Graham, 2012).

Σύμφωνα με τον Damodaran (2012), η αξία της νεοσύστατης επιχείρησης φαίνεται από το μελλοντικό αναπτυξιακό δυναμικό της. Ουσιαστικά, τονίζεται το στάδιο της ανάπτυξης της επιχείρησης αυτής και όχι τόσο η δομή της για την αποδοτικότητα και την επιτυχία της. Ακόμη, σημαντικά και καθοριστικά στοιχεία της είναι η οικονομική κατάσταση, η εξάρτηση από τα επενδυτικά κεφάλαια και το ποσοστό της επιβίωσής της, στοιχεία που καθορίζονται, κατευθύνονται και υλοποιούνται βάσει των ικανοτήτων, των δεξιοτήτων και των χειρισμών του ιδρυτή της.

Συνοψίζοντας, λοιπόν, τα βασικά χαρακτηριστικά που μπορεί να λειτουργήσουν ως τροχοπέδη στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας είναι:

- Η διαθεσιμότητα των κεφαλαίων για να ξεκινήσει, αλλά και να συνεχίσει να λειτουργεί η νεοσύστατη επιχείρηση
- Ο έντονος ανταγωνισμός.
- Η απουσία των απαραίτητων υποδομών.
- Το υψηλό κόστος καινοτομίας
- Η απουσία του εξειδικευμένου προσωπικού
- Οι διοικητικές δυσκολίες και το πρόβλημα γραφειοκρατίας στη χώρα κυρίως την Ελλάδα.

1.6 Οι λόγοι αποτυχίας των νέων επιχειρήσεων

Οι νέες επιχειρήσεις μπορεί να αποτύχουν, με την έννοια ότι δεν καταφέρνουν να επιβιώσουν και να συνεχίσουν τη λειτουργία τους χωρίς προβλήματα και οικονομική ζημία. Οι βασικοί λόγοι, στους οποίους οφείλεται η επιχειρηματική αυτή

αποτυχία μπορεί να είναι η εμπόλεμη κατάσταση, η ύφεση, η υψηλή φορολόγηση, τα υψηλά επιτόκια, οι υπερβολικοί κανονισμοί, η απουσία διαχειριστικών αποφάσεων, η ανεπάρκεια του μάρκετινγκ, η ανικανότητα του ανταγωνισμού με άλλες επιχειρήσεις, η απουσία ενδιαφέροντος από το κοινό κτλ. Βέβαια, υπάρχουν επιχειρήσεις που επιλέγουν να σταματήσουν τη λειτουργία της επιχείρησης, πριν ακόμη επέλθει η αποτυχία. Άλλες περιπτώσεις, επίσης είναι αυτές όπου οι ιδιοκτήτες, παρά τις ζημιές και την αποτυχία που είναι ήδη υφιστάμενη, επιλέγουν να μη διακόψουν τη λειτουργία της επιχείρησης, μέχρι να αναγκαστούν να τη διακόψουν έπειτα από δικαστική απόφαση (Baldwin et al., 1997).

Άλλοι λόγοι, στους οποίους οφείλεται η επιχειρηματική αποτυχία μπορεί να είναι οι εξής:

- Η απουσία εμπειρίας
- Η αναξιοπιστία της αντιπροσωπείας πωλήσεων
- Η ανεπάρκεια κεφαλαίων
- Η εσφαλμένη διαχείριση των αποθεμάτων
- Η υπερβολική επένδυση σε πάγια περιουσιακά στοιχεία
- Η κακή διαχείριση των επιχειρήσεων σε οικονομικό επίπεδο
- Η μειονεκτική επιχειρησιακή θέση
- Η εσφαλμένη διαχείριση των πιστωτικών διευθετήσεων
- Η μη αναμενόμενη ανάπτυξη της επιχείρησης
- Η εμπλοκή σε λανθασμένη επιχειρησιακή θέση
- Η μη δυνατότητα να ανακτηθεί η επιχείρηση έπειτα από μία σύντομη ή πολύχρονη διακοπή της λειτουργίας της (Ames, 1983).

1.7 Λόγοι επιβίωσης των νέων επιχειρήσεων

Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου οι επιχειρήσεις εδραιώνονται και αναπτύσσονται με γοργούς ρυθμούς. Οι λόγοι επιβίωσης των νέων επιχειρήσεων είναι οι εξής:

- Η σωστή οργάνωση και ο σωστός προγραμματισμός.
- Η επίτευξη των σωστών συνεργασιών: οι συνεργασίες παίζουν τον πιο σημαντικό ρόλο, είτε είναι με προμηθευτές, είτε με δημόσιους οργανισμούς είτε με ιδιώτες.

- Εργατικότητα
- Αυστηρός έλεγχος σε κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα.

1.8 Τα είδη επιχειρηματικότητας

Οι πιο ευρείς και διαδεδομένες κατηγορίες και υποκατηγορίες της επιχειρηματικότητας, σύμφωνα με της θεωρία της επιχειρηματικότητας και τους οικονομικούς και επιχειρηματικούς κύκλους, είναι οι εξής:

- Η *εσωστρεφής επιχειρηματικότητα* που αφορά στην ικανότητα των μελών της επιχείρησης για διαμόρφωση των αποτελεσμάτων που είναι απόρροια του γεγονότος ότι εφαρμόζουν την επιχειρηματικότητα στον οργανισμό
- Η *εξωστρεφής επιχειρηματικότητα* όπου πρόκειται για την άσκηση της επιχειρηματικότητας, κατά την οποία η επιχείρηση στοχεύει στο να ανακαλύψει μέσω των αγορών εισροών και εκροών, τον τρόπο να αποκομίζει κέρδη (Ιωαννίδης, 2001).

Βέβαια, για την επιτυχή επιχειρηματικότητα, κάθε επιχείρηση οφείλει αν εφαρμόζει και την εσωστρεφή, αλλά και την εξωστρεφή επιχειρηματικότητα ως μορφές δράσης της, ταυτόχρονα (Ιωαννίδης, 2001).

- Η *επιχειρηματικότητα ευκαιρίας*, που αφορά σε κάθε δραστηριότητα του επιχειρηματία, για την εκμετάλλευση της επιχειρησιακής ευκαιρίας. Μέσω της εφαρμογής της εν λόγω μορφής επιχειρηματικότητας, δίδεται η δυνατότητα εισαγωγής καινοτομιών και δημιουργίας ανταγωνιστικών προϊόντων στη παγκόσμια και διεθνή αγορά.
- Η *επιχειρηματικότητα ανάγκης*, που είναι μία μορφή επιχειρηματικότητα χωρίς να υπάρχει ανταγωνιστικότητα, καθώς ο μοναδικός λόγος δραστηριοποίησης είναι η διατήρηση της βιωσιμότητας της επιχείρησης και δεν υπάρχουν στόχοι για να επεκταθεί η επιχείρηση διεθνώς.
- Η *επιχειρηματικότητα των υψηλών δυνατοτήτων*, όπου πρόκειται για δραστηριότητες από επιχειρηματίες που κινούνται όχι μόνο σε εθνικό επίπεδο, αλλά και διεθνές. Έτσι, μέσω της βελτιστοποίησης της

ποιότητας του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, προκύπτει η ανάπτυξη της επιχείρησης.

- Η *επιχειρηματικότητα των αρχικών σταδίων*, που είναι εφαρμόσιμη μορφή επιχειρηματικότητας, τόσο από επίδοξους επιχειρηματίες, αλλά και νέους επιχειρηματίες, με στόχο τους να ιδρύσουν μία νέα επιχείρηση και να συμβάλλουν στην ανάπτυξή της με την εφαρμογή καινοτόμων και ανταγωνιστικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων
- Η *γυναικεία επιχειρηματικότητα*, όπου συνδυάζεται η χρονική ευελιξία και η χωρική ευελιξία με τα οικογενειακά καθήκοντα. Οι γυναίκες τα τελευταία χρόνια έχουν εισβάλλει δυναμικά στο κλάδο της επιχειρηματικότητας, συντελώντας στην ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας τους, ενώ στην Ελλάδα, στηρίζεται η μορφή αυτή επιχειρηματικότητας από φορείς και υπηρεσίες.
- Η *νεανική επιχειρηματικότητα*, όπου ενισχύονται οι νέες επιχειρηματικές ιδέες από ανθρώπους νεαρής ηλικίας, οι οποίοι δημιουργούν νέες και βιώσιμες επιχειρήσεις, στηριζόμενοι από χρηματοδοτικά προγράμματα
- Η *πράσινη επιχειρηματικότητα*, που αφορά στην ανάπτυξη επιχειρηματικότητας, κατά την οποία υπάρχει σεβασμός στις ανάγκες του οικοσυστήματος και του περιβάλλοντος γενικότερα (Ιωαννίδης, 2001).

Γενικότερα, βέβαια, οι κοινωνικές δομές και ανάγκες, αλλά και η εθνική οικονομία διαμορφώνουν όλο και νεότερες ή καινούριες μορφές επιχειρηματικότητας (Ιωαννίδης, 2001).

1.9 Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

Είναι γεγονός ότι η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα, τόσο από Έλληνες, όσο και από ξένους επιχειρηματίες είναι δύσκολο και δυσχεραίνεται από το ότι δεν αφήνονται περιθώρια ανάπτυξης των επιχειρήσεων και βιωσιμότητάς τους λόγω του κανονιστικού και θεσμικού πλαισίου που ισχύει στην Ελλάδα. Ακόμη, δυσκολεύεται η ανάπτυξή τους και λόγω των ανεπαρκών υποδομών και το υψηλού κόστους χρηματοδότησης των επιχειρήσεων. Επιπλέον εμπόδια για την ανάπτυξή τους στην

Ελλάδα είναι και η αδύναμη επιχειρηματική κουλτούρα, οι αναχρονιστικές διοικητικές αντιλήψεις και πρακτικές που εφαρμόζονται, η περιορισμένη μετοχή του δευτερογενούς τομέα στο ΑΕΠ, οι περιορισμένες παραγωγικές επενδύσεις, το υψηλό εργατικό κόστος και το ότι δεν υπάρχουν δίκτυα και κοινωνικές και οικονομικές διασυνδέσεις. Φυσικά, στα εμπόδια αυτά, η λύση για την επιχειρηματική ανάπτυξη στα ελληνικά εδάφη θα ήταν αφενός το να παρέχεται οργανωμένη επιχειρηματική υποδομή, αλλά και να λειτουργεί σωστά ένα πλήθος από δομές άυλης στήριξης της επιχειρηματικότητας (Ιωαννίδης, 2007).

Η περιορισμένη μετοχή των επιχειρήσεων στην Ελλάδα σε καινοτόμες δράσεις είναι απόρροια των γενικών δομικών αδυναμιών της ελληνικής παραγωγικής βάσης. Συγκεκριμένα υπάρχει μεγάλο πλήθος από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που έχουν αναγκαστικά κυριευτεί και καταληφθεί από τους παραδοσιακούς κλάδους παραγωγής όπου η συνεισφορά είναι ελάχιστη ως προς τη προστιθέμενη αξία, το επίπεδο παραγωγής ελάχιστο στη τεχνολογία, όπως και η μεταφορά τεχνολογίας από το εξωτερικό, δεν υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό, δεν υπάρχει ρίσκο των επιχειρηματιών και ούτε επιχειρηματική κουλτούρα. Για την αύξηση των καινοτόμων δράσεων στις επιχειρήσεις θα ήταν ορθό να εισαχθούν στην αγορά από τις επιχειρήσεις της βιομηχανίας τεχνολογικές καινοτομίες, αλλά και να διαμορφωθεί κατάλληλο νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο, να εντατικοποιηθεί η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και να αναληφθούν δράσεις για την επιμόρφωση των εργαζομένων σε ζητήματα που σχετίζονται με τη καινοτομία, τη τεχνολογία και την αγορά (Ιωαννίδης, Τσακανίκας & Χατζηχρήστου, 2009).

1.10 Προοπτικές Ανάπτυξης της Επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα

Οι βασικές προκλήσεις και ταυτόχρονα και προοπτικές ενίσχυσης της ελληνικής επιχειρηματικότητας είναι οι εξής:

- να περιοριστεί η γραφειοκρατία στο δημόσιο κλάδο
- να δημιουργηθούν καινούριες υποδομές για να στηριχτεί η επιχειρηματικότητα
- να παρέχονται κίνητρα στις επιχειρήσεις για την ανάληψη επενδυτικών και καινοτόμων δράσεων, ώστε να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα
- να αυξηθούν οι επενδύσεις στη παραγωγή των καινοτόμων προϊόντων

- να επεκταθεί η εξωστρεφής επιχειρηματικότητα
- να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη των επιχειρήσεων υπηρεσιών
- να αυξηθεί η δημόσια χρηματοδότηση για τις επιχειρήσεις των υπηρεσιών (Ιωαννίδης, Τσακανίκας & Χατζηχρήστου, 2010).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

2.1 Προσεγγίζοντας την έννοια της Καινοτομίας

Η καινοτομία αφορά σε καινούρια ιδέα, σε νέες σκέψεις, σε καινούριες μεθόδους. Κατά τη καινοτομία, εφαρμόζονται καλύτερες λύσεις, οι οποίες ανταποκρίνονται σε καινούριες απαιτήσεις, σε άκαμπτες ανάγκες και σε υφιστάμενες ανάγκες της σύγχρονης αγοράς (Maranville, 1992). Η επίτευξη της καινοτομίας είναι εφικτή παρέχοντας αποτελεσματικά προϊόντα, διαδικασίες, υπηρεσίες και τεχνολογικά ή επιχειρηματικά μοντέλα, που είναι διαθέσιμα στην αγορά, στη κυβέρνηση ή στο κράτος. Η καινοτομία, λοιπόν, αφορά στη πρωτοπορία και την αποτελεσματικότητα, το καινούριο που εισέρχεται στην αγορά ή τη κοινωνία (Frankelius, 2009).

Η καινοτομία είναι συνυφασμένη με την εφεύρεση, καθώς εμπλέκεται η πρακτική πραγματοποίηση της εφεύρεσης για την επιρροή στην αγορά ή τη κοινωνία. Όλες οι καινοτομίες βέβαια δεν απαιτούν την εφεύρεση. Μάλιστα, συχνά υπάρχει μηχανική διαδικασία, με την επίλυση του ζητήματος να είναι ζήτημα τεχνικού ή του επιστημονικού. Το αντίθετο της καινοτομίας είναι η αναβάθμιση (Bhasin, 2012).

Μπορεί ακόμη και μία καινούρια συσκευή να θεωρηθεί ότι είναι καινοτόμα. Ωστόσο, στην οικονομία, στη διαχείριση της επιστήμης και σε κάθε άλλο τομέα πρακτικής και ανάλυσης, η καινοτομία είναι απόρροια της διαδικασίας συγκέντρωσης ποικίλων καινοφανών ιδεών με τέτοιο τρόπο που να ασκήσουν σημαντική επιρροή στη κοινωνία. Επίσης, στη βιομηχανική οικονομία οι καινοτομίες εντοπίζονται εμπειρικά από τις υπηρεσίες, για τη κάλυψη της καταναλωτικής ζήτησης που ολοένα και αυξάνεται. Γενικότερα, η καινοτομία έχει προϊστορία ως προς τη σημασία της και παλαιότερα είχε διαφορετική έννοια. Μάλιστα, ήδη από τη δεκαετία του 1400 με 1600, η έννοιά της ήταν υποτιμητική. Σήμερα, είναι συνώνυμη ως έννοια με την εξέγερση, την επανάσταση, την εξέγερση και την αίρεση (Mazzaferro, 2018. McLean, 2017. Lepore, 2014).

2.2 Ορισμοί της Καινοτομίας

Ακολουθεί ένα εύρος από ορισμούς που διατίθενται, μέσα από τους οποίους μπορεί να γίνει κατανοητή η έννοια και σημασία του όρου «καινοτομία».

- η καινοτομία αφορά στη διαδικασία, κατά την ο/ποία μετασχηματίζεται η γνώση και η ιδέα σε αξία (Dvir et al., 2004)
- Βασική προϋπόθεση για την ισχύ της καινοτομίας είναι να κάθε τι καινούριο να εφαρμοστεί και να χρησιμοποιηθεί, ειδάλλως δεν υφίσταται η έννοια της καινοτομίας (Vermeulen & Dankbaar, 2002)
- Η καινοτομία περιλαμβάνει κάθε αγαθό, υπηρεσία ή ιδέα που θεωρείται καινούρια (Kotler, 1991)
- Η καινοτομία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ανάπτυξη και τη λειτουργία κάθε τι καινούριου (Vermeulen & Dankbaar, 2002)
- Στόχος της καινοτομίας είναι να παραχθεί κάτι το ωφέλιμο. Η έννοιά της λοιπόν συνδέεται με τη προσπάθεια να δημιουργηθεί κάποιο όφελος από το καινούριο που δημιουργήθηκε ή εφευρέθηκε (King & Anderson, 2002)

Σε έρευνα που διεξήχθη το 2014 ως προς τη βιβλιογραφία σχετικά με τη καινοτομία, αντλήθηκαν πάνω από 40 ορισμοί για τον όρο αυτό. Σε επίπεδο βιομηχανικού λογισμικού, όπως ορίστηκε η καινοτομία από τους Crossan και Araydin η αποσαφήνιση που δόθηκε είχε ως εξής:

- πρόκειται για τη παραγωγή, την αφομοίωση και την εκμετάλλευση της προστιθέμενης αξίας στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα. Καινοτομία σημαίνει η ανανέωση και διεύρυνση των προϊόντων, των υπηρεσιών και αγορών, η ανάπτυξη νέων μεθόδων παραγωγής και η δημιουργία καινούριων συστημάτων διαχείρισης. Πρόκειται εν ολίγοις για μία διαδικασία και ένα αποτέλεσμα (Edison et al., 2014).

Από την άλλη, φαίνεται ότι η καινοτομία διακρίνεται από τη δημιουργικότητα, με τον ορισμό που δίδεται ακολούθως να το τονίζει:

- Η καινοτομία αφορά στο τομέα της εργασίας, τις γνωστικές και συμπεριφορικές διαδικασίες, όπου γίνεται εφαρμογή της μέσω της προσπάθειας να δημιουργηθούν καινούριες ιδέες. Η καινοτομία στον εργασιακό χώρο σχετίζεται λοιπόν με τη διαδικασία εφαρμογής της, ώστε να πραγματοποιηθούν οι καινούριες ιδέες. Έτσι, συνδυάζονται

προσδιορισμοί προβλημάτων και ευκαιριών, η εισαγωγή, η υιοθέτηση και τροποποίηση των καινούριων ιδεών που σχετίζονται με τις οργανωτικές ανάγκες και τελικά προωθούνται οι ιδέες αυτές και εφαρμόζονται επί του πρακτέου (Hughes et al., 2018).

2.3 Τα είδη της Καινοτομίας

Η καινοτομία, ανάλογα με το πεδίο που εφαρμόζεται, διακρίνεται στις εξής κατηγορίες:

- **Καινοτομία σε προϊόντα και σε υπηρεσίες**

Στη προκειμένη κατηγορία, εισάγεται ένα καινούριο ή σημαντικά βελτιωμένο είδος προϊόντος ή υπηρεσίας. Η βελτίωση αυτή αφορά στις επιδόσεις ως προς τα λειτουργικά του γνωρίσματα, ως προς τις τεχνολογικές ικανότητες, την ευκολία ή τη δυσκολία της χρήσης και συντήρησής του και άλλα γνωρίσματα που σηματοδοτούν την αξία του προϊόντος ή της υπηρεσίας στον αγοραστή και καταναλωτή.

Παράδειγμα: Ένα κινητό τηλέφωνο με καινούργιες λειτουργίες, ένα ηλεκτρικό ποδήλατο ή έναν ηλεκτρικό προτζέκτορα πολύ μικρού μεγέθους.

- **Καινοτομία σε διαδικασίες**

Εδώ εφαρμόζεται μία βέλτιστη μέθοδος κατά την οποία παράγεται ή διανέμεται ένα προϊόν ή μία υπηρεσία.

Παράδειγμα: Αποστολή βίντεο μέσω κινητού τηλεφώνου εταιρεία φύλαξης παιδιών, πλύσιμο ρούχων με παραλαβή από το σπίτι.

- **Καινοτομία σε θέματα οργάνωση**

Στο συγκεκριμένο τύπο καινοτομίας, κατανέμονται και συντονίζονται οι επιχειρηματικές δραστηριότητες αλλάζοντας την αρχιτεκτονική της δομής της επιχείρησης. Σκοπός της καινοτομίας είναι να βελτιωθεί ο τρόπος που λειτουργεί και συντονίζεται και προσαρμόζεται σε ποικίλες διαδικασίες της επιχείρησης, ώστε να παρέχονται βέλτιστες επιδόσεις σε επίπεδο ποιότητας και κόστους, αυξάνοντας την ικανοποίηση των εργαζομένων.

Παράδειγμα: ηλεκτρονικές παραγγελίες στους προμηθευτές και αποδοχή ηλεκτρονικών παραγγελιών από τους πελάτες, ηλεκτρονική δήλωση πανεπιστημιακών συγγραμμάτων.

- **Καινοτομία στο τρόπο Μάρκετινγκ**

Στην εν λόγω περίπτωση, εισάγονται νέες και βελτιωμένες μέθοδοι, κατά τις οποίες σχεδιάζονται ή συσκευάζονται τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες, ενώ βελτιώνονται και ο τρόπος που προβάλλονται και διαφημίζονται και στο πόσο τιμολογούνται.

Παράδειγμα: η παρουσίαση προϊόντων σε τηλεοπτικά προγράμματα

- **Καινοτομία στο μοντέλο άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας**

Παράδειγμα αποτελεί η εταιρεία προσωπικών υπολογιστών Dell. Εδώ, γίνεται εφαρμογή ενός νέου τρόπου που πωλούνται τα προϊόντα της εταιρείας, άμεσα στον πελάτη, σύμφωνα με τις ειδικές και αποκλειστικές ανάγκες του πελάτη αυτού, οπότε και η εν λόγω εταιρεία θεωρείται ότι έχει ξεπεράσει κάθε άλλη ανταγωνιστική του είδους της. Ουσιαστικά, έχει καταργήσει όλα τα ενδιάμεσα στάδια της διανομής και εισαγωγής και παραγωγής κατά την παραγγελία, οπότε μειώνεται έτσι το κόστος των μεσολαβητών και αυξάνεται η ικανοποίηση των πελατών (Δερβιτσιώτης & Λαγοδήμος, 2007).

2.4 Τα οφέλη της Καινοτομίας

Οι καινοτομίες παρέχουν σημαντικά οφέλη σε κάθε εταιρεία, αλλά και κόστος οικονομικό και χρηματικό. Οι ηγέτες των καινοτομιών αυξάνουν τις αποδόσεις τους, εστιάζόμενοι στη προσπάθεια να δώσουν καινοτόμες λύσεις που συνάδουν με απόλυτη σχέση με τους στρατηγικούς στόχους τους. Το όραμά τους είναι σαφές ως προς τη καινοτομία, γνωρίζοντας που θα εφαρμόσουν τις καινούριες τους ιδέες. Ακόμη, μεριμνούν για την ανάπτυξη ενός εργασιακού κλίματος και μία κουλτούρας με τους εργαζόμενους να κινούνται ελεύθερα και να παίρνουν πρωτοβουλίες. Άλλωστε, η καινοτομία σχετίζεται με το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και τη διατήρησή του από την επιχείρηση (Porter, 1990).

Υπάρχει η δυνατότητα μετατόπισης του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος από κάθε εταιρεία, μέσα από τη δημιουργία καινούριων και πρωτοπόρων προϊόντων και υπηρεσιών, αρκεί να είναι βιώσιμα στην αγορά. Αυτό επιτυγχάνεται, όταν υπάρχει κεντρικός στρατηγικός στόχος της επιχειρηματικής δραστηριότητας και αυτός να είναι η καινοτομία. Επομένως, ο ανταγωνισμός εξαρτάται απόλυτα από την δυνατότητα εφαρμογής των καινοτόμων δράσεων και της αύξησης της ανταγωνιστικότητας (Porter, 2001).

Τα συστήματα καινοτομίας, λοιπόν, συνεισφέρουν τα εξής σε κάθε εταιρεία:

- γνώση και καινοτομία μαζί διαμορφώνουν ανταγωνιστικότητα και οικονομική ανάπτυξη
- η καινοτομία είναι απόρροια της πολύπλοκης διαδικασίας κατά την οποία διαχέεται και αξιοποιείται καινούρια γνώση δημιουργώντας καινούρια προϊόντα (Porter & Stern, 2001).

Συνεπώς, μέσω της καινοτομίας, αυξάνεται η πολυπλοκότητα της διαδικασίας καθώς παράγονται και αξιοποιούνται καινούριες τεχνολογίες και καινοτομίες με ποικίλα κριτήρια και παράγοντες ανά επιχείρηση. Οι παράγοντες αυτοί μπορεί να είναι τα ανθρώπινα δίκτυα, το θεσμικό πλαίσιο, η γνώση, οι άτυπες επικοινωνιακές μορφές και το ανθρώπινο δυναμικό. Ακόμη, μέσω της κατάλληλης επιχειρηματικής κουλτούρας και γνώσης και με τη χρήση κατάλληλου εργατικού δυναμικού και μηχανισμών, είναι εντοπίσιμη η καινοτομία από κάθε επιχείρηση (Κετικίδης, 2005).

2.5 Τα Εμπόδια Ανάπτυξης Καινοτομίας

Η καινοτομία δεν είναι απλή διαδικασία, καθώς μπορεί να προκύψουν αρκετά εμπόδια που να αποτελούν σοβαρό τροχοπέδη στην επιτυχή εφαρμογή και εύρεση ενός νέου προϊόντος ή μιας νέας υπηρεσίας στην αγορά. Τα βασικά εσωτερικά εμπόδια της επιχείρησης είναι τα εξής:

- ο συντηρητισμός
- η έλλειψη διορατικότητας
- η έλλειψη κινήτρων
- οι ιεραρχικές επικοινωνιακές δομές
- οι άκαμπτες οργανωτικές δομές κτλ ((Neely & Hii, 1998)

Από την άλλη, τα εξωτερικά της επιχείρησης εμπόδια στη καινοτομία της είναι τα εξής:

- η απουσία υποδομής
- η απουσία κατάλληλης νομοθεσίας
- τα ακατάλληλα εκπαιδευτικά συστήματα
- η ακατάλληλη κατάρτιση
- η αδιαφορία της κοινωνίας (Neely & Hii, 1998)

Τα βασικότερα εμπόδια, σύμφωνα με τους Camagni & Capello (1999) για την ανάπτυξη της καινοτομίας είναι τα εξής:

- Η έλλειψη επαρκούς χρηματοδότησης
- Η γραφειοκρατία-Ασταθές θεσμικό πλαίσιο
- Η έλλειψη υποστηρικτικών δομών
- Έντονος ανταγωνισμός
- Φόβος για την αποτυχία
- Ελλιπής ενημέρωση για τις διαθέσιμες χρηματοδοτικές πηγές.

Γενικότερα, η ηγεσία είναι το κλειδί της εύρεσης και εφαρμογής της καινοτομίας. Μπορεί κε μέρους της επιχείρησης να υπάρχει η θέληση και ο στόχος προς την καινοτομία, ωστόσο αυτό αποδεικνύεται έμπρακτα, καθώς ενημερώνεται και έχει επαφή με την εξέλιξή της. Η ματαιότητα της εφαρμογής της καινοτομίας υφίσταται δεν μπορεί η διοίκηση να το στηρίξει. Ως προς τη διαδικασία της καινοτομίας, είναι απαραίτητο εκ μέρους της ηγεσίας να γίνει συνδυασμός διαφορετικών ιδεών και τομέων, πριν τη λήψη της τελικής απόφασης. Ακόμη, η επιχείρηση οφείλει να έχει γνώση σχετικά του τρόπου χρήσης και αξιοποίησης των ανθρώπινων πόρων και των δεξιοτήτων τους. Άλλωστε, η καινοτομία δεν εφαρμόζεται μόνο σε συγκεκριμένα τμήματα και περιβάλλοντα (Fagerberg, 2005).

2.6 Παράγοντες που ευνοούν την επιτυχία της Καινοτομίας

Οι βασικοί παράγοντες που μπορούν να ωθήσουν στην επιτυχία μία καινοτομία είναι οι εξής:

- να υπάρχουν πλεονεκτήματα από το καινούριο προϊόν συγκριτικά με τα προϊόντα προς αντικατάστασή τους από το νέο

- να μην συγκρούεται η καινοτομία με τις υφιστάμενες αξίες του καταναλωτικού κοινού
- να μπορεί να δοκιμαστεί το καινούριο προϊόν από τον καταναλωτή και έτσι να διαπιστωθεί μέσα από τη δοκιμασία του, σε ένα λογικό χρονικό περιθώριο, το εάν έχει μεγάλη και αναμενόμενη και προσδοκώμενη αποδοτικότητα όντως
- να μπορεί να χρησιμοποιείται εύκολα, δηλαδή να συνάδει με τις γνώσεις και τις δυνατότητες του καταναλωτικού κοινού (Καρβούνης, 1995).

2.7 Τα χαρακτηριστικά Καινοτομίας

Τα βασικότερα γνωρίσματα της καινοτομίας είναι τα ακόλουθα:

- πρόκειται για μία διαδικασία όπου εφαρμόζεται και διαχειρίζεται κανείς μία καινούρια ιδέα, συνεπώς ταυτίζεται εννοιολογικά με τον όρο και το περιεχόμενο της εφεύρεσης.
- πρόκειται για μία συνολική διαδικασία με βασικό περιεχόμενο την δημιουργία, την εφαρμογή και την διαχείριση μιας καινούριας ιδέας.
- δεν υπάρχει καμία απολύτως συσχέτιση του όρου της καινοτομίας με το τεχνολογικό επίτευγμα, παρόλο που πολλές φορές μπορεί να είναι αναγκαίο να γίνει χρήση των τεχνολογικών μέσων για την ανάπτυξη και εφαρμογή της καινοτομίας στη πράξη (Porter, 2001).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΡΤΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

3.1 Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα

Στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά που αντιστοιχούν στους παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα στον νομό Άρτας.

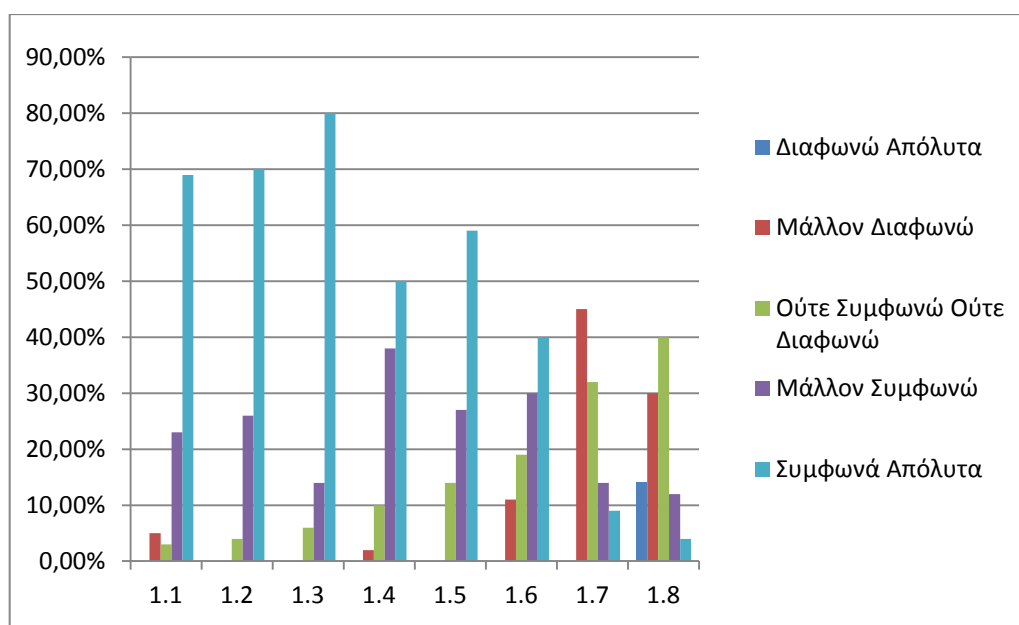
Πίνακας 3.1 Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα

	Διαφωνώ Απόλυτα	Μάλλον Διαφωνώ	Ούτε Συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Μάλλον Συμφωνώ	Συμφωνά Απόλυτα
1.1 Η έλλειψη κεφαλαίων για νέες επενδύσεις	0,00%	5,00%	3,00%	23,00%	69,00%
1.2 Η γραφειοκρατία των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων	0,00%	0,00%	4,00%	26,00%	70,00%
1.3 Το πρόβλημα της ρευστότητας στην αγορά	0,00%	0,00%	6,00%	14,00%	80,00%
1.4 Η δυσκολία στη λήψη δανείων	0,00%	2,00%	10,00%	38,00%	50,00%
1.5 Γενικά η οικονομική κρίση	0,00%	0,00%	14,00%	27,00%	59,00%
1.6 Η γραφειοκρατία των Δημόσιων Υπηρεσιών	0,00%	11,00%	19,00%	30,00%	40,00%
1.7 Η έλλειψη Συνεργάσιμων Προμηθευτών	0,00%	45,00%	32,00%	14,00%	9,00%
1.8 Η έλλειψη ικανών υπαλλήλων	14,00%	30,00%	40,00%	12,00%	4,00%

Το πρόβλημα της ρευστότητας στην αγορά φαίνεται να είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα. Ακολουθούν η γραφειοκρατία των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων, η έλλειψη κεφαλαίων για νέες επενδύσεις και η οικονομική κρίση. Οι παράγοντες της έλλειψης των συνεργάσιμων προμηθευτών, έλλειψη ικανών υπαλλήλων και η γραφειοκρατία των δημόσιων υπηρεσιών φαίνεται πως δεν εμποδίζουν την

επιχειρηματική δραστηριότητα. Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας γενικότερα στηρίζεται στο κεφάλαιο και η ανυπαρξία αυτού συνάδει με τη παρεμπόδιση της εξέλιξης και ανάπτυξής της, καθώς δεν δίδεται δυνατότητα επί της ουσίας για την οποιαδήποτε επένδυση της επιχείρησης σε καινοτόμες λύσεις, σε επενδύσεις σε επίπεδο υποδομών, αλλά και υλικών για την εφαρμογή της καινοτομίας. Μάλιστα, σε καιρούς οικονομικής κρίσης που βιώνει η Ελλάδα, είναι απολύτως λογικό να επισημαίνεται ο παράγοντας αυτός, που θεωρείται ανασταλτικός για την επιχειρηματικότητα, ακόμη και σε επίπεδο επιβίωσης και όχι μόνο εξέλιξης και περαιτέρω ανάπτυξής της.

Διάγραμμα 3.1 Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα



3.2 Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας

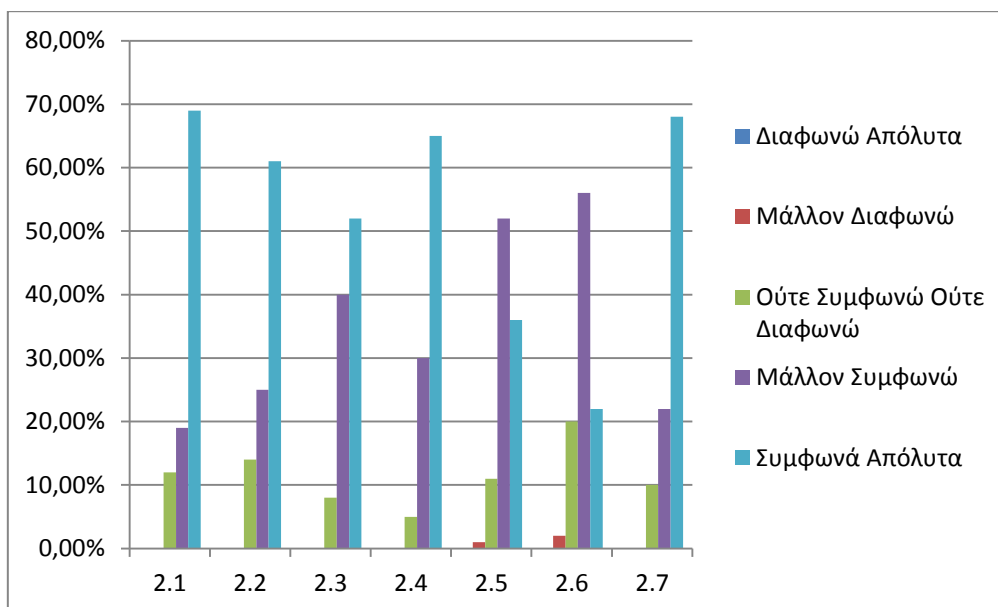
Στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά που αντιστοιχούν στους παράγοντες που ευνοούν την επιχειρηματική δραστηριότητα στον νομό Άρτας.

Πίνακας 3.2 Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας

	Διαφωνώ Απόλυτα	Μάλλον Διαφωνώ	Ούτε Συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Μάλλον Συμφωνώ	Συμφωνά Απόλυτα
2.1 Η ικανότητα του επιχειρηματία στη λήψη αποφάσεων	0,00%	0,00%	12,00%	19,00%	69,00%
2.2 Η ικανότητα του επιχειρηματία στη διαχείριση κινδύνου	0,00%	0,00%	14,00%	25,00%	61,00%
2.3 Η ικανότητα της επιχείρησης να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους πελάτες σχετικά με τις ανάγκες τους	0,00%	0,00%	8,00%	40,00%	52,00%
2.4 Η ικανότητα της επιχείρησης να συνεργάζεται αρμονικά με τους προμηθευτές της	0,00%	0,00%	5,00%	30,00%	65,00%
2.5 Τα προσόντα και οι δεξιότητες του απασχολούμενου προσωπικού	0,00%	1,00%	11,00%	52,00%	36,00%
2.6 Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές παρόμοια προϊόντα με χαμηλότερο κόστος	0,00%	2,00%	20,00%	56,00%	22,00%
2.7 Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές καλύτερα προϊόντα για τους πελάτες	0,00%	0,00%	10,00%	22,00%	68,00%

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που βλέπουμε στον πίνακα, ο παράγοντας της ικανότητας του επιχειρηματία στη λήψη αποφάσεων συγκέντρωσε το μεγαλύτερο ποσοστό. Είναι γεγονός ότι ο ηγέτης είναι αυτός που στηρίζει μία επιχείρηση, αυτός που λαμβάνει τις αποφάσεις, αλλά και αυτός, που με την απόφαση που θα λάβει σε κάθε επίπεδο διοικητικό, θα στηρίζει ή όχι την επιβίωση και εξέλιξη της επιχείρησής του, την επιτυχία ή την αποτυχία του. Οι ικανότητές του αφορούν σε επίπεδο γνώσης, κατάρτισης, εμπειρίας, δεξιοτήτων και πράξεων που καθορίζουν το τι θα επιλέγει ανά πάσα στιγμή να κάνει και πώς να κινείται επιχειρηματικά και διοικητικά, ώστε να στηρίζει επιτυχώς την επιχείρηση που διοικεί. Όλα άλλωστε εξαρτώνται από τον ίδιο και τις δυνατότητές του σε μία επιχείρηση.

Διάγραμμα 3.2 Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας



3.3 Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας

Στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά που αντιστοιχούν στις ενέργειες οι οποίες συμβάλλουν στην βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης των επιχειρήσεων, που δραστηριότητα στον νομό Άρτας.

Πίνακας 3.3 Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας

	Διαφωνώ Απόλυτα	Μάλλον Διαφωνώ	Ούτε Συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Μάλλον Συμφωνώ	Συμφωνά Απόλυτα
3.1 Βελτίωση των στρατηγικών προώθησης των προϊόντων στους πελάτες	0,00%	0,00%	0,00%	20,00%	80,00%
3.2 Επέκταση σε νέες αγορές	0,00%	0,00%	2,00%	35,00%	63,00%
3.3 Αξιοποίηση των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων	0,00%	0,00%	7,00%	51,00%	42,00%
3.4 Μείωση του κόστους Παραγωγής	5,00%	5,00%	20,00%	40,00%	30,00%

Συνέχεια πίνακα από την προηγούμενη σελίδα : Πίνακας 3.3 Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας

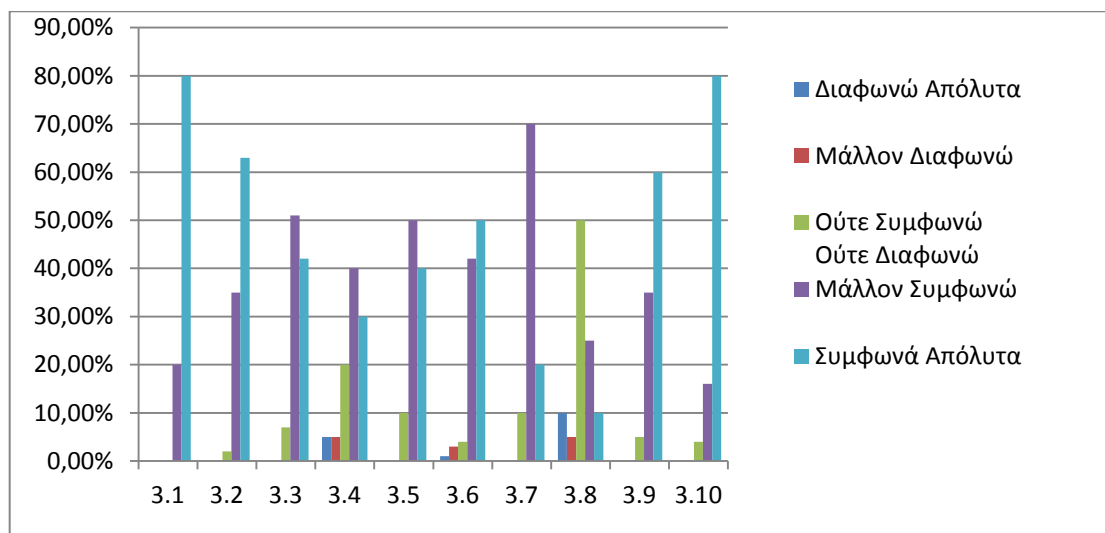
	Διαφωνώ Απόλυτα	Μάλλον Διαφωνώ	Ούτε Συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Μάλλον Συμφωνώ	Συμφωνά Απόλυτα
3.5 Επένδυση σε νέες τεχνολογίες	0,00%	0,00%	10,00%	50,00%	40,00%
3.6 Μεγαλύτερη εστίαση στην καινοτομία	1,00%	3,00%	4,00%	42,00%	50,00%
3.7 Βελτίωση των σχέσεων με προμηθευτές	0,00%	0,00%	10,00%	70,00%	20,00%
3.8 Μείωση των περιθωρίων κέρδους της επιχείρησης	10,00%	5,00%	50,00%	25,00%	10,00%
3.9 Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων της επιχείρησης	0,00%	0,00%	5,00%	35,00%	60,00%
3.10 Βελτίωση της εκπαίδευσης – κατάρτισης του προσωπικού	0,00%	0,00%	4,00%	16,00%	80,00%

Σύμφωνα με τον πίνακα η πιο σημαντική ενέργεια που πρέπει να κάνουν οι επιχειρηματίες της Άρτας για να βελτιώσουν την ανταγωνιστική τους θέση είναι να βελτιώσουν την στρατηγική προώθησης των προϊόντων τους ως προς τους πελάτες και να είναι σωστά κατάλληλη ενημερωμένη και εκπαιδευμένη η κατάρτιση του προσωπικού. Άλλος ένα σημαντικός παράγοντας είναι η βελτίωση σε σχέση με τους προμηθευτές καθώς και η επέκταση της επιχείρησης σε νέες αγορές. Ακολουθούν η βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων της επιχείρησης και η επένδυση σε νέες τεχνολογίες. Στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται η μεγαλύτερη εστίαση στην καινοτομία, η μείωση των περιθωρίων κέρδους της επιχείρησης, η μείωση του κόστους παραγωγής και η αξιοποίηση των επιδοτούμενων επενδυτικών προγραμμάτων.

Στο σημείο αυτό αρκεί να υπενθυμίσουμε το γεγονός ότι ένα προϊόν ή μία υπηρεσία είναι ανταγωνιστικά όταν λαμβάνουν την ικανοποίηση των αναγκών και επιθυμιών του καταναλωτικού κοινού στο οποίο και απευθύνεται. Συνεπώς, εύλογα απαντήθηκε και αναμενόμενα θα έλεγε κανείς ότι βασική προτεραιότητα για την διατήρηση και αύξηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος είναι η ικανοποίηση των πελατών. Η ικανοποίησή τους από το νέο προϊόν θα τους κάνει να αναζητήσουν το

προϊόν αυτό, να επιθυμούν να το χρησιμοποιήσουν, να το αγοράσουν και ενδεχομένως να το διαφημίσουν περαιτέρω.

Διάγραμμα 3.3 Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας



3.4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβετε την επιχειρηματική δραστηριότητα

Στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά που αντιστοιχούν στους λόγους για τους οποίους οι επιχειρηματίες του νομού Άρτας έχουν αναλάβει την επιχειρηματική τους δραστηριότητα.

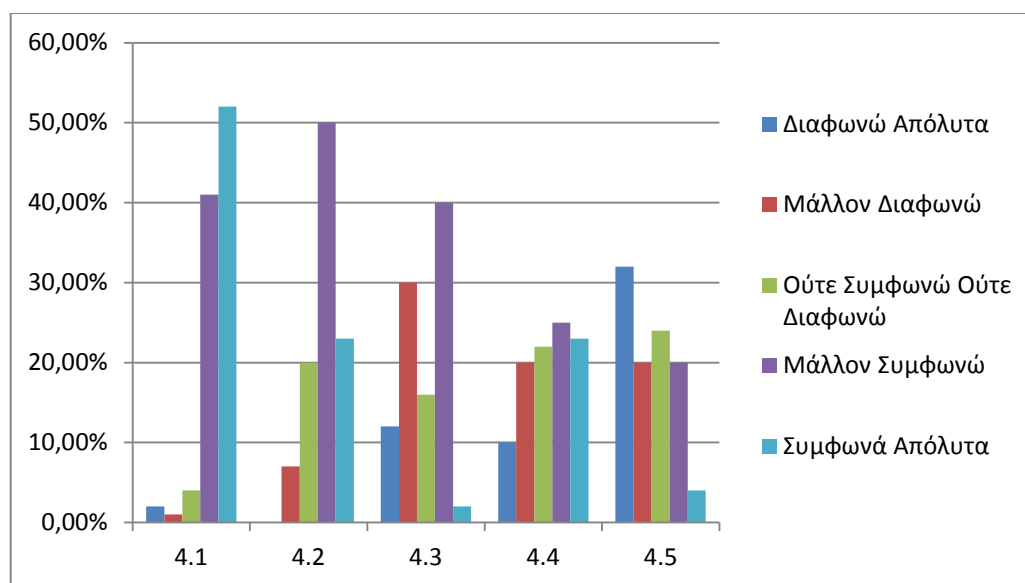
Πίνακας 3.4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβετε την επιχειρηματική δραστηριότητα

	Διαφωνώ Απόλυτα	Μάλλον Διαφωνώ	Ούτε Συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Μάλλον Συμφωνώ	Συμφωνά Απόλυτα
4.1 Επίτευξη υψηλότερου εισοδήματος σε σχέση με έναν υπάλληλο	2,00%	1,00%	4,00%	41,00%	52,00%
4.2 Καλύτερη αξιοποίηση των προσόντων και των γνώσεων	0,00%	7,00%	20,00%	50,00%	23,00%
4.3 Επίτευξη μεγαλύτερης κοινωνικής καταξίωσης	12,00%	30,00%	16,00%	40,00%	2,00%
4.4 Δυνατότητα ρύθμισης ωρών και συνθηκών εργασίας	10,00%	20,00%	22,00%	25,00%	23,00%
4.5 Είναι η μόνη διαθέσιμη εναλλακτική επιλογή για απασχόληση	32,00%	20,00%	24,00%	20,00%	4,00%

Με βάση τα νούμερα και ποσοστά που βλέπουμε, ο λόγος για τον οποίο οι επιχειρηματίες ανέβαλαν την επιχειρηματική δραστηριότητα είναι η επίτευξη του υψηλότερου εισοδήματος σε σχέση με έναν υπάλληλο. Ακολουθεί με μικρή διαφορά η καλύτερη αξιοποίηση των προσόντων και γνώσεων καθώς και η επίτευξη της μεγαλύτερης κοινωνικής καταξίωσης. Τα χαμηλότερα ποσοστά καταλαμβάνουν οι παράγοντες πως είναι η μόνη διαθέσιμη εναλλακτική επιλογή για απασχόληση καθώς και η δυνατότητα ρύθμισης των ωρών και συνθηκών εργασίας.

Εδώ, λοιπόν, διαπιστώνεται ότι το κέρδος, η αύξηση του εισοδήματος αποτελεί ένα προσωπικό όφελος, ένα βασικό κίνητρο για κάθε άνθρωπο, που άλλωστε συνάδει με την επιβίωσή του. Έτσι, η ανάληψη της επιχειρηματικής δραστηριότητας διεξήχθη με μοναδικό σκοπό ή έστω βασικό το οικονομικό κίνητρο, που θεωρείται ένα βασικό κίνητρο για κάθε επαγγελματία. Είναι ο λόγος εργασίας κάθε ανθρώπου άλλωστε.

Διάγραμμα 3.4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα



3.5 Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας

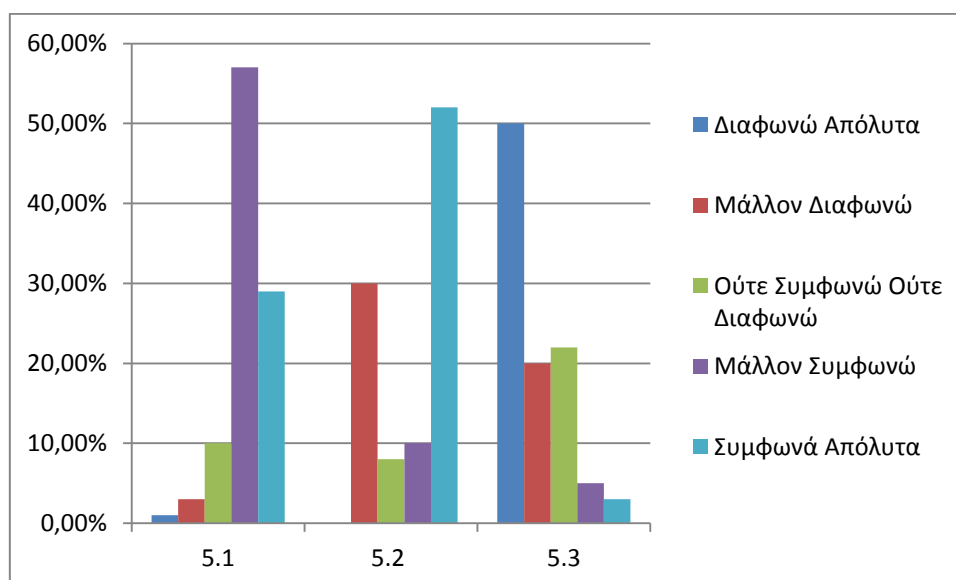
Στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά που αντιστοιχούν στην αξιολόγηση της απόδοσης των επιχειρήσεων του νομού Άρτας.

Πίνακας 3.5 Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας

	Διαφωνώ Απόλυτα	Μάλλον Διαφωνώ	Ούτε Συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Μάλλον Συμφωνώ	Συμφωνά Απόλυτα
5.1 Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρησή είναι πιο επικερδής	1,00%	3,00%	10,00%	57,00%	29,00%
5.2 Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρησή έχει ένα μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς	0,00%	30,00%	8,00%	10,00%	52,00%
5.3 Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρησή αναπτύσσεται πιο γρήγορα	50,00%	20,00%	22,00%	5,00%	3,00%

Οι επιχειρηματίες της Άρτας πάνω στο ερώτημα της αξιολόγησης της απόδοσης της επιχείρησής θεωρούν ότι η επιχείρησή τους έχει μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς. Θεωρούν, λοιπόν, ότι καταλαμβάνουν το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και οι παράγοντες που προαναφέρθηκαν, όπως είναι οι ικανότητες του ηγέτη και ο στόχος της ικανοποίησης των καταναλωτών του νέου προϊόντος, συνάδουν στην επιτυχία της επιχείρησής τους όντως.

Διάγραμμα 3.5 Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας



ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

3.6 Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά που αντιστοιχούν στους παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων στις επιχειρήσεις του νομού Άρτας.

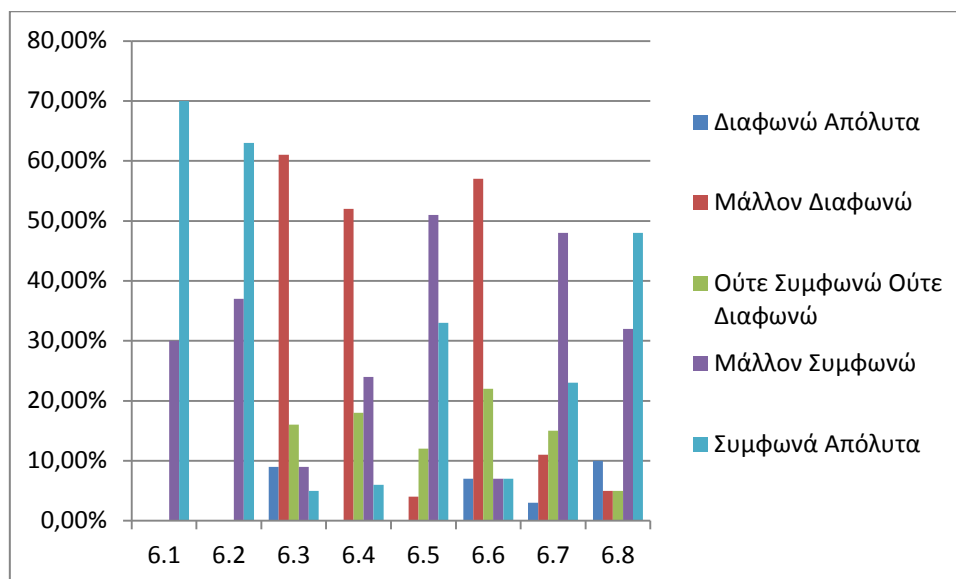
Πίνακας 3.6 Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων.

	Διαφωνώ Απόλυτα	Μάλλον Διαφωνώ	Ούτε Συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Μάλλον Συμφωνώ	Συμφωνά Απόλυτα
6.1 Η έλλειψη Χρηματοδότησης νέων επενδύσεων	0,00%	0,00%	0,00%	30,00%	70,00%
6.2 Ο υψηλός κίνδυνος αποτυχίας	0,00%	0,00%	0,00%	37,00%	63,00%
6.3 Η έλλειψη των απαραίτητων υποδομών	9,00%	61,00%	16,00%	9,00%	5,00%
6.4 Το υψηλό κόστος καινοτομίας	0,00%	52,00%	18,00%	24,00%	6,00%
6.5 Η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού	0,00%	4,00%	12,00%	51,00%	33,00%
6.6 Η δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας	7,00%	57,00%	22,00%	7,00%	7,00%
6.7 Η αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες	3,00%	11,00%	15,00%	48,00%	23,00%
6.8 Η έλλειψη πληροφόρησης για τις ανάγκες των πελατών	10,00%	5,00%	5,00%	32,00%	48,00%

Η Έλλειψη Χρηματοδότησης νέων επενδύσεων καταλαμβάνει την πρώτη θέση σύμφωνα με τις προτιμήσεις των επιχειρηματιών ως προς τους παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων. Ένας άλλος βασικός παράγοντας είναι ο υψηλός κίνδυνος αποτυχίας με επίσης μεγάλο ποσοστό. Ακολουθούν η έλλειψη απαραίτητων υποδομών, το υψηλό κόστος καινοτομίας, η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού και η αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες. Τα χαμηλότερα ποσοστά ανήκουν στην έλλειψη πληροφόρησης για τις ανάγκες των πελατών καθώς και η δυσκολία της εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας.

Είναι γεγονός το ότι για την εφαρμογή της καινοτομίας απαιτούνται τόσο οικονομικοί πόροι όσο και συνήθως η χρήση της τεχνολογίας για το σχεδιασμό, τη παραγωγή ή τη προώθησή του. Ο οικονομικός παράγοντας βέβαια είναι ο σπουδαιότερος, καθώς χωρίς αυτόν δεν μπορεί να παραχθεί, δεν μπορεί να δουλέψουν οι εργαζόμενοι χωρίς μισθό, να αγοραστούν οι πρώτες ύλες κτλ.

Διάγραμμα 3.6 Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων.



3.7 Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά των παραγόντων, οι οποίοι συμβάλλουν στην επίτευξη των καινοτόμων δράσεων των επιχειρήσεων του νομού Άρτας.

Πίνακας 3.7 Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων.

	Διαφωνώ Απόλυτα	Μάλλον Διαφωνώ	Ούτε Συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Μάλλον Συμφωνώ	Συμφωνά Απόλυτα
7.1 Η ύπαρξη των απαραίτητων υλικοτεχνικών υποδομών	3,00%	10,00%	18,00%	20,00%	49,00%

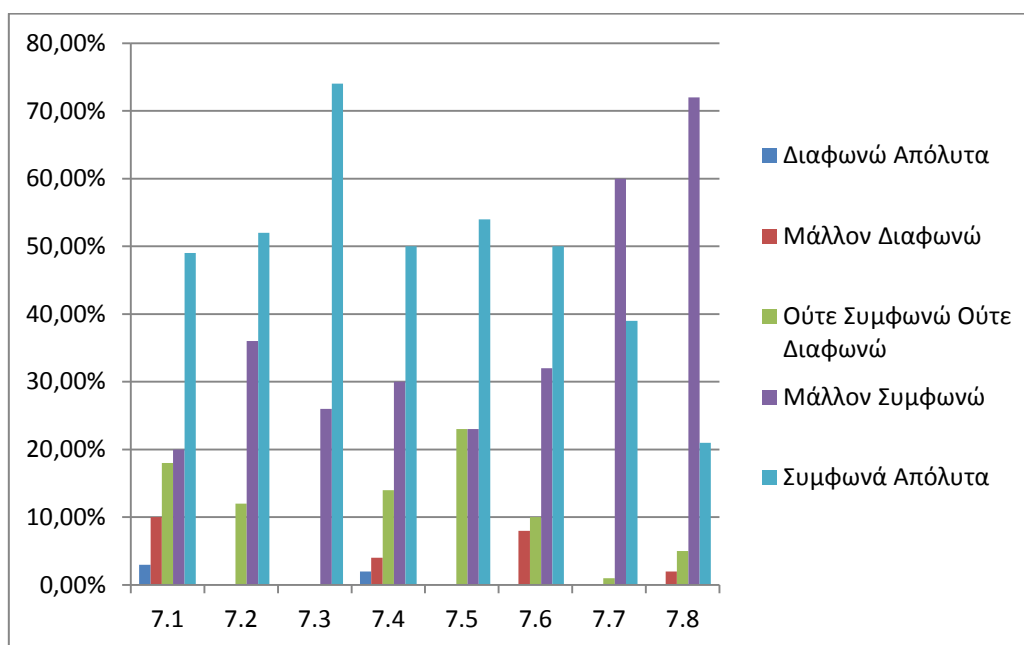
Συνέχεια πίνακα από την προηγούμενη σελίδα : Πίνακας 3.7 Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων

	Διαφωνά Απόλυτα	Μάλλον Διαφωνώ	Ούτε Συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Μάλλον Συμφωνώ	Συμφωνά Απόλυτα
7.2 Το μορφωτικό επίπεδο αυτών που λαμβάνουν τις Αποφάσεις	0,00%	0,00%	12,00%	36,00%	52,00%
7.3 Η δυνατότητα χρηματοδότησης νέων επενδύσεων	0,00%	0,00%	0,00%	26,00%	74,00%
7.4 Η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές που επιδιώκουν καινοτόμες δράσεις	2,00%	4,00%	14,00%	30,00%	50,00%
7.5 Η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις	0,00%	0,00%	23,00%	23,00%	54,00%
7.6 Η συνεχής επιμόρφωση του απασχολούμενου Προσωπικού	0,00%	8,00%	10,00%	32,00%	50,00%
7.7 Ο έντονος ανταγωνισμός στον κλάδο	0,00%	0,00%	1,00%	60,00%	39,00%
7.8 Η πεποίθηση του επιχειρηματία ότι μόνο με τις καινοτόμες δράσεις θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό	0,00%	2,00%	5,00%	72,00%	21,00%

Όσο αναφορά τους παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων την πρώτη θέση κατέχει η δυνατότητα χρηματοδότησης νέων επενδύσεων. Έπονται η πεποίθηση του επιχειρηματία ότι μόνο με τις καινοτόμες δράσεις θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό, ο έντονος ανταγωνισμός στον κλάδο και η συμμετοχή του επιχειρηματία σε κλαδικές εκθέσεις. Άλλος ένας σημαντικός παράγοντας που συμβάλει στην επίτευξη των καινοτόμων δράσεων είναι το μορφωτικό επίπεδο αυτών που λαμβάνουν τις αποφάσεις. Την τελευταία θέση βρίσκονται η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές που επιδιώκουν καινοτόμες δράσεις, η συνεχής επιμόρφωση του απασχολούμενου προσωπικού και η ύπαρξη των απαραίτητων υλικοτεχνικών υποδομών. Η απάντηση και σε αυτή την ερώτηση αποδεικνύει και επιβεβαιώνει τον προηγούμενο ισχυρισμό του δείγματος, αλλά και ο σχολιασμό στη προγενέστερη απάντηση των συμμετεχόντων, ότι δηλαδή

απαιτούνται οικονομικοί πόροι ώστε να σχεδιαστεί, να παραχθεί και να προωθηθεί στην αγορά ένα νέο προϊόν.

Διάγραμμα 3.7 Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων.



3.8 Αναμενόμενα αποτελέσματα καινοτομίας

Στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά των αναμενόμενων αποτελεσμάτων των καινοτόμων δράσεων των επιχειρήσεων του νομού Άρτας.

Πίνακας 3.8 Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας

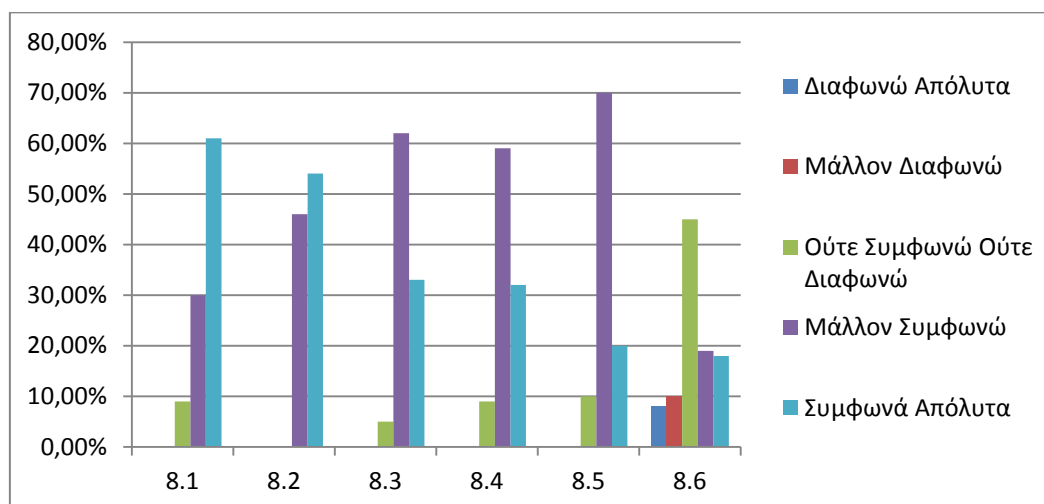
	Διαφωνώ Απόλυτα	Μάλλον Διαφωνώ	Ούτε Συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Μάλλον Συμφωνώ	Συμφωνά Απόλυτα
8.1 Αύξηση της γκάμας προϊόντων ή υπηρεσιών	0,00%	0,00%	9,00%	30,00%	61,00%
8.2 Είσοδος σε νέες αγορές	0,00%	0,00%	0,00%	46,00%	54,00%
8.3 Αύξηση του μεριδίου της Αγοράς	0,00%	0,00%	5,00%	62,00%	33,00%

Συνέχεια του προηγούμενου πίνακα: Πίνακας 3.8 Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας

	Διαφωνώ Απόλυτα	Μάλλον Διαφωνώ	Ούτε Συμφωνώ Ούτε Διαφωνώ	Μάλλον Συμφωνώ	Συμφωνά Απόλυτα
8.4 Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων ή των Υπηρεσιών	0,00%	0,00%	9,00%	59,00%	32,00%
8.5 Βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών	0,00%	0,00%	10,00%	70,00%	20,00%
8.6 Μείωση του συνολικού κόστους ανά παραγόμενη μονάδα	8,00%	10,00%	45,00%	19,00%	18,00%

Σύμφωνα με τους επιχειρηματίες της Άρτας το πιο αναμενόμενο αποτέλεσμα καινοτομίας είναι η βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών όπου συγκεντρώνει το ποσοστό του 70%. Ακολουθεί η αύξηση της γκάμας προϊόντων ή υπηρεσιών, η αύξηση μεριδίου αγοράς, η βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών και η είσοδος σε νέες αγορές. Το χαμηλότερο ποσοστό ανήκει στην μείωση του συνολικού κόστους ανά παραγόμενη μονάδα. Είναι γεγονός ότι η βελτίωση στην ευελιξία της παραγωγής και τη παροχή των υπηρεσιών είναι βασικά μέσα για την επίτευξη της καινοτομίας άλλωστε.

Διάγραμμα 3.8 Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας



3.9 Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις

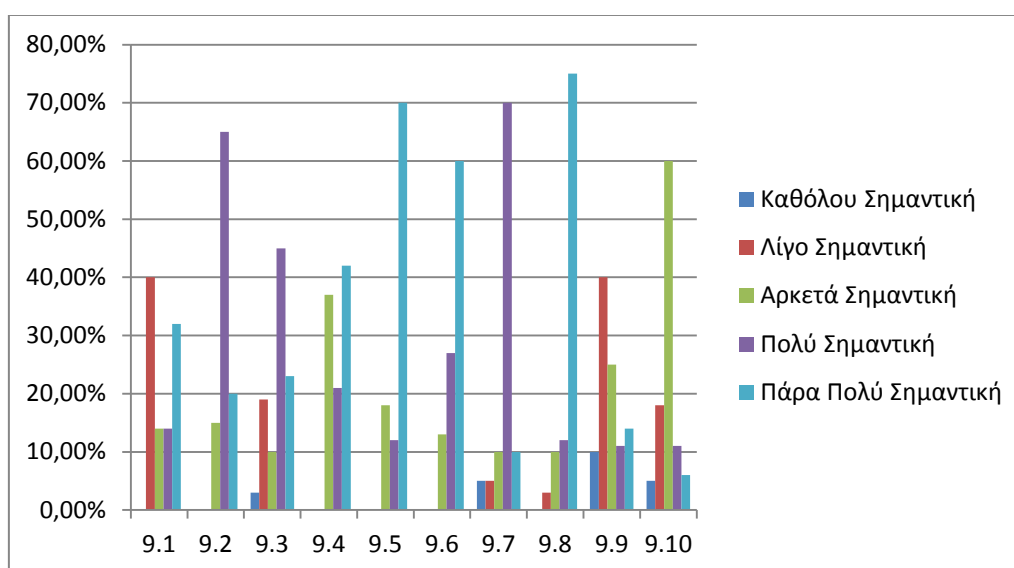
Στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά των πηγών πληροφόρησης για τις καινοτόμες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον νομό Άρτας.

Πίνακας 3.9 Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις

	Καθόλου Σημαντική	Λίγο Σημαντική	Αρκετά Σημαντική	Πολύ Σημαντική	Πάρα Πολύ Σημαντική
9.1 Εσωτερικές πηγές	0,00%	40,00%	14,00%	14,00%	32,00%
9.2 Προμηθευτές	0,00%	0,00%	15,00%	65,00%	20,00%
9.3 Πελάτες	3,00%	19,00%	10,00%	45,00%	23,00%
9.4 Ανταγωνιστές	0,00%	0,00%	37,00%	21,00%	42,00%
9.5 Σύμβουλοι	0,00%	0,00%	18,00%	12,00%	70,00%
9.6 Πανεπιστήμια-ΤΕΙ	0,00%	0,00%	13,00%	27,00%	60,00%
9.7 Ερευνητικά Ιδρύματα	5,00%	5,00%	10,00%	70,00%	10,00%
9.8 Συνέδρια-Εκθέσεις	0,00%	3,00%	10,00%	12,00%	75,00%
9.9 Επιστημονικά Περιοδικά	10,00%	40,00%	25,00%	11,00%	14,00%
9.10 Επιμελητήριο	5,00%	18,00%	60,00%	11,00%	6,00%

Σε αυτόν τον πίνακα την υψηλή θέση καταλαμβάνουν τα Συνέδρια και οι εκθέσεις, μετά οι σύμβουλοι και τα Ερευνητικά Ιδρύματα. Ακολουθούν οι προμηθευτές, τα Πανεπιστήμια και ΤΕΙ, το επιμελητήριο και οι πελάτες. Στην τελευταία θέση βρίσκονται οι ανταγωνιστές τα επιστημονικά περιοδικά και οι εσωτερικές πηγές. Από την απάντησή τους, λοιπόν, διαπιστώνεται ότι μεριμνούν για τη συνεχή κατάρτιση και ενημέρωσή τους, αλλά και την έγκυρη και σύγχρονη ενημέρωσή τους. Άλλωστε, οι δυνατότητες του ηγέτη, η επιτυχία της επιχείρησης και η αποδοτικότητα της καινοτομίας στηρίζονται στις γνώσεις του ηγέτη, πέραν των υπολοίπων παραγόντων. Χάρη στην έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωσή του, θα μπορεί να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις των καταναλωτών, αλλά και να κινείται επιχειρηματικά εύστοχα μέσω των αποτελεσματικών καινοτομιών που θα σχεδιάζει.

Διάγραμμα 3.9 Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις



3.10 Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση

Στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά των πηγών πληροφόρησης για τις καινοτόμες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον νομό Άρτας.

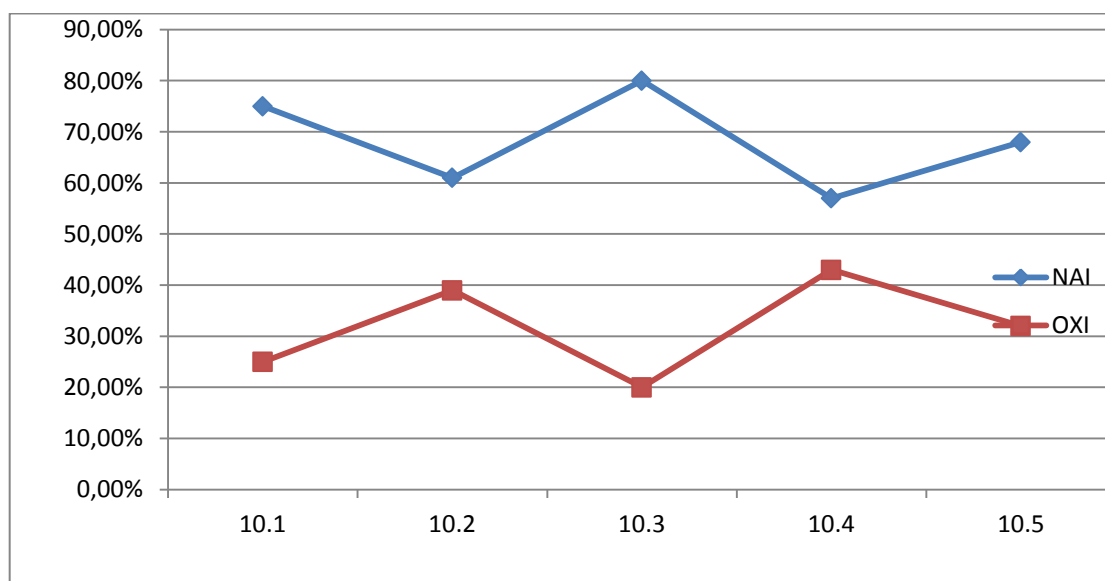
Πίνακας 3.10 Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
10.1 Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο παράγονται τα προϊόντα / υπηρεσίες;	75,00%	25,00%
10.2 Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που τα προϊόντα διατίθενται στην αγορά;	61,00%	39,00%
10.3 Η επιχείρηση αναδιοργάνωσε τον τρόπο λειτουργία της;	80,00%	20,00%
10.4 Έχει αλλάξει σημαντικά ο τρόπος με τον οποίο συνεργάζεται η επιχείρηση με άλλες επιχειρήσεις και τους προμηθευτές της;	57,00%	43,00%
10.5 Τα προϊόντα / υπηρεσίες σας θεωρούνται από τους πελάτες ως κάτι σημαντικά διαφορετικό;	68,00%	32,00%

Ο σημαντικότερος τρόπος για να έχουμε την σωστή επίτευξη καινοτομίας από την επιχείρηση σύμφωνα με τους επιχειρηματίες της Άρτας είναι η επιχείρηση να αναδιοργανώσει τον τρόπο λειτουργίας της καθώς και να υπάρχουν σημαντικές

αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο παράγονται τα προϊόντα και η υπηρεσίες. Ένα άλλο επίσης σημαντικό στοιχείο είναι τα προϊόντα να θεωρούνται ως κάτι διαφορετικό από τους πελάτες. Είναι γεγονός ότι η λειτουργικότητα και ο τρόπος και το είδος παραγωγής σε υλικά και τρόπους είναι που προσδίδουν το τελικό αποτέλεσμα. Η σωστή διοίκηση και λειτουργία μίας επιχείρησης αποκαλύπτεται από το παραγόμενο προϊόν της, όπως και ο τρόπος διαχείρισης του προϊόντος και η επίδειξη του σεβασμού που δείχνει η επιχείρηση στον πελάτη διαφαίνεται από τον τρόπο παραγωγής και σχεδιασμού του, όπως και το υλικό και το σκοπό της παραγωγής του που είναι η ικανοποίηση των πελατών. Οι απαιτήσεις των καταναλωτών είναι όλο και πιο αυξημένες, οπότε και ο ηγέτης οφείλει να μεριμνά να είναι όλο και πιο προσεκτικός σε κάθε λεπτομέρεια που αφορά στη λειτουργία της επιχείρησής του, καθώς αντανακλάται από το παραγόμενο προϊόν του.

Διάγραμμα 3.10 Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση



ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

3.11 Αριθμός απασχολούμενων

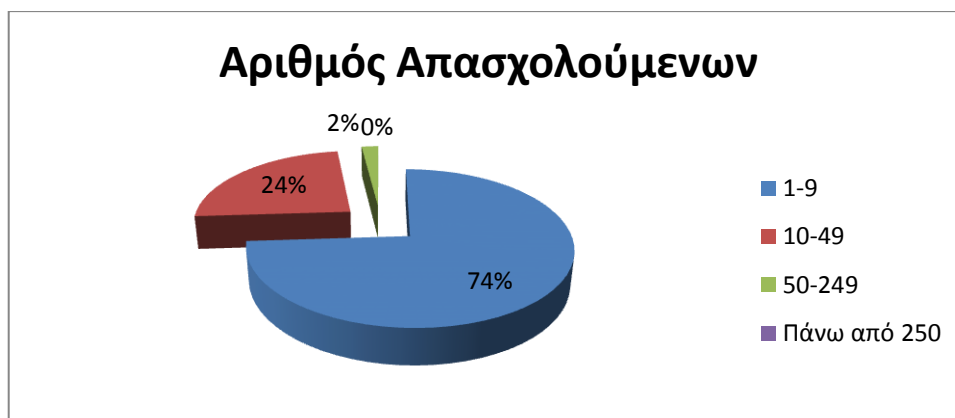
Σύμφωνα με τα συλλεχθέντα ερωτηματολόγια, στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά που αντιστοιχούν στο πλήθος των εργαζομένων που απασχολούν οι επιχειρήσεις του νομού Άρτας.

Πίνακας 3.11 Αριθμός απασχολούμενων

	Αριθμός Απασχολούμενων
1-9	74,00%
10-49	24,00%
50-249	2,00%
Πάνω από 250	0,00%

Οι επιχειρήσεις απασχολούν από ένα έως εννέα εργαζομένους το 74,00%, ενώ από δέκα έως σαράντα εννέα το 24,00%. Με ελάχιστο ποσοστό 2,00% απασχολούνται πενήντα έως διακόσια σαράντα εννέα άτομα. Διαπιστώνεται, λοιπόν, ότι το εργατικό δυναμικό που απασχολείται ανά επιχείρηση είναι ελάχιστο. Ο αριθμός των εργαζομένων αρκετά μικρός, γεγονός που σημαίνει ίσως ότι η οικονομική κρίση έχει αναγκάσει τους επιχειρηματίες να προβούν στη κίνηση αυτή, για τη διασφάλιση επιπλέον κόστους για την επιχείρηση ή ότι είναι μικρή η επιχείρησή τους και δεν απαιτείται μεγαλύτερος αριθμός εργαζομένων εκ του πρακτέου.

Διάγραμμα 3.11 Αριθμός Απασχολούμενων



3.12 Χρήση Λογισμικού

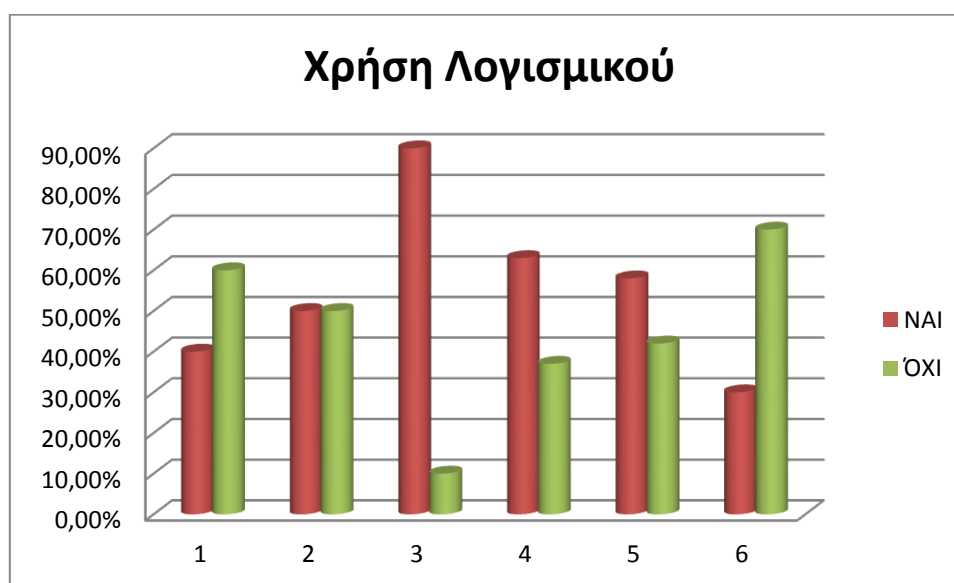
Στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά που αντιστοιχούν στα λογισμικά που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις του νομού Άρτας για την εύρυθμη λειτουργία τους.

Πίνακας 3.12 Χρήση λογισμικού

Είδος Λογισμικού	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Γραμματειακή Υποστήριξη	40,00%	60,00%
Λογιστήριο	50,00%	50,00%
Πωλήσεις-Διαχείριση Πελατών	90,00%	10,00%
Αγορές-Διαχείριση Προμηθευτών	63,00%	37,00%
Αποθήκη	58,00%	42,00%
Παραγωγή	30,00%	70,00%

Λόγω της δύσκολης οικονομικής κατάστασης την οποία βιώνει η χώρα μας τα τελευταία χρόνια οι επιχειρήσεις της Άρτας δεν χρησιμοποιούν λογισμικό για Γραμματειακή Υποστήριξη, Λογιστήριο και Παραγωγή. Το υψηλότερο ποσοστό παρατηρείται στις Πωλήσεις και στην Διαχείριση Πελατών με ποσοστό 90,00%, στις Αγορές και στην Διαχείριση Προμηθευτών με 63,00% και στην Αποθήκη με ποσοστό 58,00%.

Διάγραμμα 3.12 Χρήση Λογισμικού



3.13 Λόγοι Χρήσης Διαδικτύου

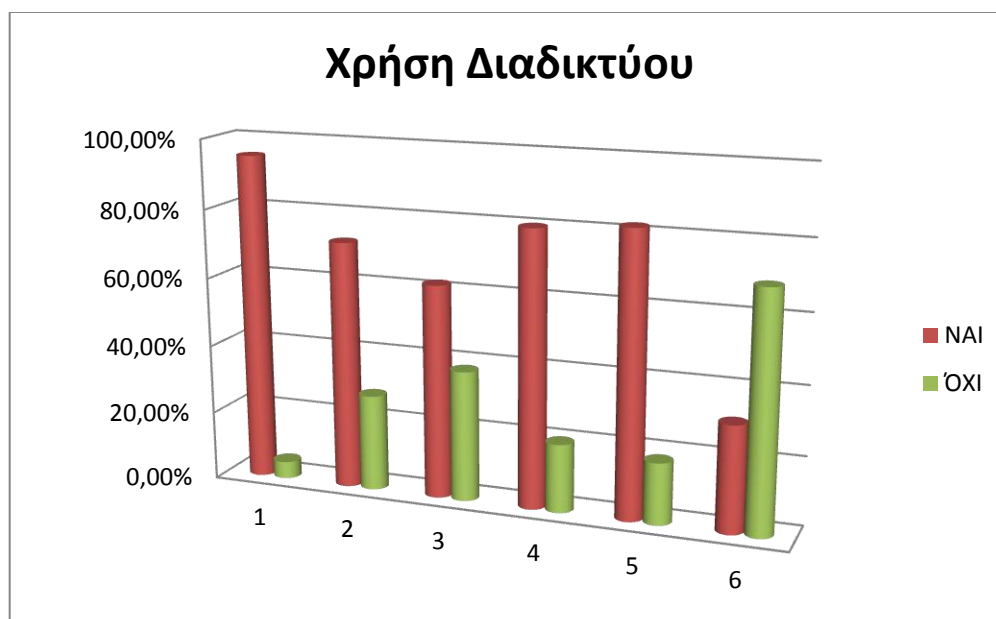
Στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά που αντιστοιχούν στους λόγους για τους οποίους οι επιχειρήσεις του νομού Άρτας κάνουν χρήση του διαδικτύου.

Πίνακας 3.13 Χρήση Διαδικτύου

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail)	95,00%	5,00%
Δικτυακό τόπο (website) της επιχείρησης	72,00%	28,00%
Ηλεκτρονικές συναλλαγές με προμηθευτές	62,00%	38,00%
Ηλεκτρονικές συναλλαγές με πελάτες	80,00%	20,00%
Ηλεκτρονικές συναλλαγές με τις τράπεζες	82,00%	18,00%
Ηλεκτρονικές συναλλαγές με δημόσιους φορείς	31,00%	69,00%

Σύμφωνα με τα ποσοστά που βλέπουμε είναι εμφανές πως οι επιχειρηματίες της Άρτας κάνουν αρκετή χρήση του Διαδικτύου. Αυτό θα λέγαμε πως είναι αναμενόμενο, καθώς η χρήση διαδικτύου παίζει καθοριστικό ρόλο στην ζωή μας τα τελευταία χρόνια. Τα μεγαλύτερα ποσοστά συγκέντρωσαν το Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο με ποσοστό 95,00% και οι Ηλεκτρονικές συναλλαγές με τράπεζες με ποσοστό 82,00%. Ακολουθούν οι Ηλεκτρονικές συναλλαγές με πελάτες στο ποσοστό του 80,00%. Στο ποσοστό του 72,00% καταγράφεται η χρήση του Δικτυακού τόπου. Τα χαμηλότερα ποσοστά ανήκουν στις ηλεκτρονικές συναλλαγές με δημόσιους φορείς και στις ηλεκτρονικές συναλλαγές με προμηθευτές.

Διάγραμμα 3.13 Λόγοι Χρήσης Διαδικτύου



3.14 Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό

Στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά που αντιστοιχούν στις κλάσεις των ποσοστών για τις πωλήσεις που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις του νομού Άρτας στο εξωτερικό.

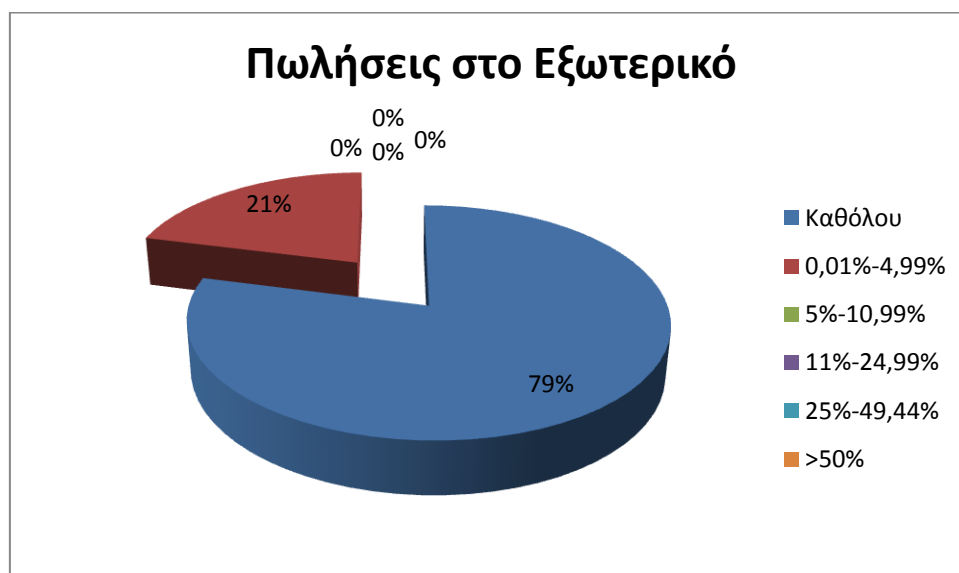
Πίνακας 3.14 Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό.

	Πωλήσεις στο Εξωτερικό
Καθόλου	79,00%
0,01%-4,99%	21,00%
5%-10,99%	0,00%
11%-24,99%	0,00%
25%-49,99%	0,00%
>50%	0,00%

Σε αυτό το σημείο παρατηρούμε πως οι επιχειρήσεις στον νομό Αρταίων δραστηριοποιούνται ελάχιστα στο εξωτερικό. Μεγάλο ποσοστό της τάξεως των 79,00% δεν δραστηριοποιείται καθόλου, ενώ από 0,01% έως 5,00% δραστηριοποιείται στο 21,00%. Φαίνεται ότι δεν στοχεύουν στην αύξηση των πωλήσεών τους ή δεν είναι επαρκώς ενημερωμένοι για τα οφέλη που θα είχαν εάν

απευθυνόταν και στην αγορά του εξωτερικού. Η καινοτομία αφορά στην επέκταση της αγοράς του νέου προϊόντος προς κάθε κατεύθυνση αρκεί να είναι προσοδοφόρα, κάτι που δεν υιοθετούν οι επιχειρηματίες της Άρτας.

Διάγραμμα 3.14 Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό



3.15 Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας

Στο πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον νομό Άρτας και κάνουν χρήση του συστήματος ποιότητας.

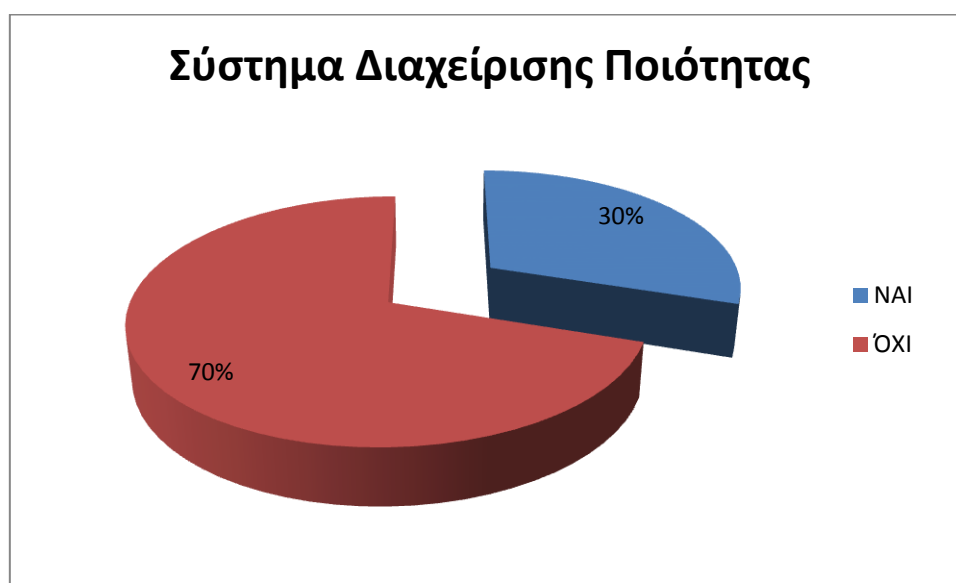
Πίνακας 3.15 Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας

Εφαρμογή Συστήματος Ποιότητας	
ΝΑΙ	30,00%
ΟΧΙ	70,00%

Σε αυτό το σημείο παρατηρούμε πως με μεγάλο ποσοστό οι επιχειρηματίες της Άρτας δεν χρησιμοποιούν κάποιο σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας. Αυτό προφανώς γίνεται επειδή λόγω οικονομικής κρίσης αδυνατούν να αγοράσουν και χρησιμοποιήσουν ένα τέτοιο σύστημα. Από την άλλη, προφανώς δεν δίνουν βαρύτητα και δεν επενδύουν στο παράγοντα της ποιότητας, από τον οποίο εξαρτάται η

ικανοποίηση των καταναλωτών από το προϊόν και άρα από αυτό εξαρτάται και η επιτυχία και αποτελεσματικότητα της εφαρμοσμένης καινοτόμας δράσης τους. Ίσως πάλι να είναι σίγουροι για τη ποιότητα των νέων προϊόντων τους ούτως ή αλλιώς, ενώ η διασφαλισμένη αποδεκτή ποιότητα θα μπορούσε να δοκιμαστεί κιάλας στους πελάτες, πράγμα που ίσως να έχουν ήδη κάνει, για αυτό και η σιγουριά για τη ποιότητα.

Διάγραμμα 3.15 Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας



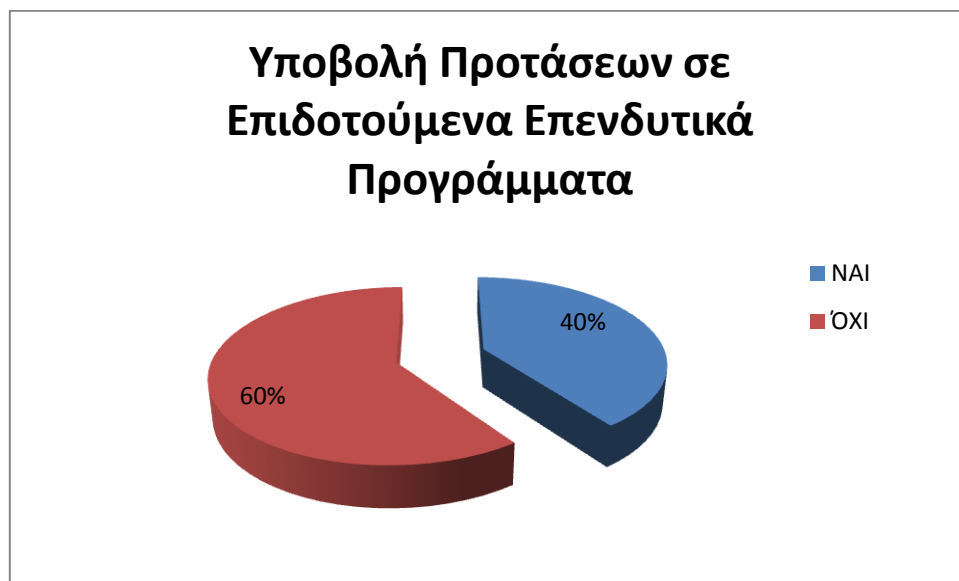
3.16 Υποβολή προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα

Στον πίνακα και το διάγραμμα που ακολουθεί, γίνεται εμφανές ότι οι επιχειρήσεις της Άρτας με ποσοστό 40,00% έχουν υποβάλει πρόταση σε κάποια επενδυτικά προγράμματα, ενώ με μεγαλύτερο ποσοστό 60,00% δεν έχουν υποβάλλει. Αυτό αποδεικνύει ότι η απουσία οικονομικών πόρων, απαραίτητων για το σχεδιασμό και τη παραγωγή του νέου προϊόντος είναι ένα γεγονός, σήμερα που υπάρχει έντονη οικονομική κρίση.

Πίνακας 3.16 Υποβολή προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα

Υποβολή προτάσεων σε επιδοτούμενο πρόγραμμα	
ΝΑΙ	40,00%
ΟΧΙ	60,00%

Διάγραμμα 3.16 Υποβολή προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα



3.17 Σπουδές Επιχειρηματία

Στον πίνακα που ακολουθεί αναγράφονται τα ποσοστά του μορφωτικού επιπέδου των επιχειρηματιών του νομού Άρτας.

Πίνακας 3.17 Σπουδές Επιχειρηματία

Μορφωτικό Επίπεδο Επιχειρηματία	
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΣ/ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ	15,00%
ΠΤΥΧΙΟ ΑΕΙ/ΤΕΙ	50,00%
ΜΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	32,00%
ΒΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	3,00%

Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρηματιών στον νομό Αρταίων είναι απόφοιτοι με πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ. Με μεγάλο ποσοστό οι επιχειρηματίες είναι απόφοιτοι της Μέσης εκπαίδευσης ενώ το 15,00% είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού και Διδακτορικού τίτλου. Στο μικρότερο ποσοστό του 3,00% βλέπουμε πως έχουν τελειώσει την βασική εκπαίδευση. Όπως προαναφέρθηκε, οι γνώσεις και η κατάρτιση του επιχειρηματία είναι βασικός παράγοντας που διασφαλίζει την επιτυχία της καινοτόμας επιχειρηματικής δράσης.

Διάγραμμα 3.17 Σπουδές Επιχειρηματία



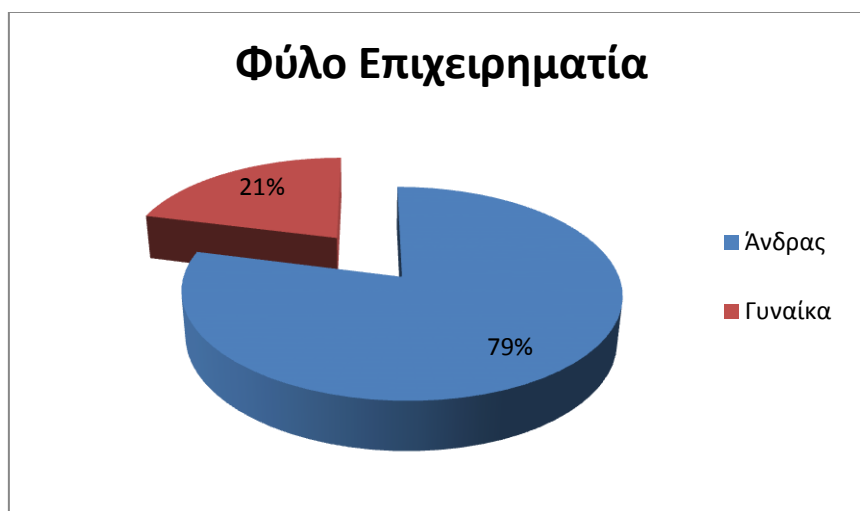
3.18 Φύλο Επιχειρηματία

Στον πίνακα και το διάγραμμα που ακολουθεί, γίνεται εμφανές ότι το μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρηματιών που κατέγραψαν τα ερωτηματολόγια ανήκει στους άντρες με ποσοστό 71,00%. Διαπιστώνεται, λοιπόν, ότι απουσιάζει η γυναικεία επιχειρηματικότητα από τη περιοχή, παρόλο που είναι αναπτυγμένη στην Ελλάδα γενικώς, αλλά όχι όπως στο βαθμό της αντρικής επιχειρηματικότητας προφανώς.

Πίνακας 3.18 Φύλο Επιχειρηματία

Φύλο Επιχειρηματία	
ΑΝΔΡΑΣ	71,00%
ΓΥΝΑΙΚΑ	29,00%

Διάγραμμα 3.18 Φύλο Επιχειρηματία



3.19 Ηλικία επιχειρηματία

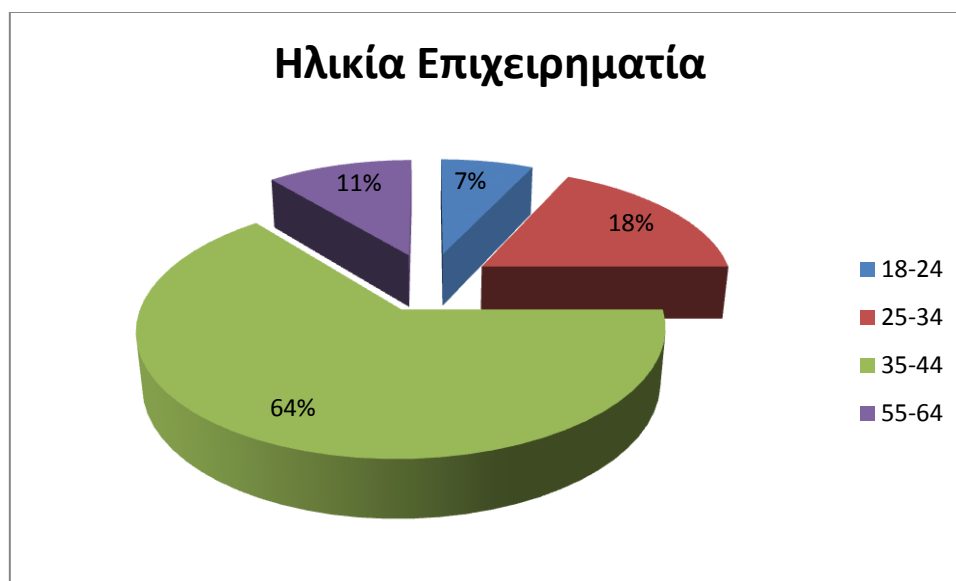
Στον πίνακα που ακολουθεί αναγράφονται τα ποσοστά που αντιστοιχούν στις κλάσεις ηλικίας των επιχειρηματιών του νομού Άρτας.

Πίνακας 3.19 Ηλικία επιχειρηματία

Ηλικία Επιχειρηματία	
18-24	7,00%
25-34	18,00%
35-44	64,00%
55-64	11,00%

Στην ηλικία των δεκαοκτώ έως εικοσιτέσσερα ανήκει το ποσοστό των 7,00%, ενώ το ποσοστό 18,00% ανήκει στην ηλικία των εικοσιπέντε έως τριάντα τέσσερα. Ακολουθεί το μεγαλύτερο ποσοστό με 64,00% στην ηλικία των τριάντα πέντε έως σαράντα τέσσερα και το 11,00% στην ηλικία των πενήντα πέντε έως εξήντα τέσσερα. Φαίνεται, λοιπόν, ότι η πλειοψηφία των επιχειρηματιών της περιοχής είναι ώριμοι ηλικιακά και βιολογικά άντρες και μάλιστα σε μία ηλικία που χαρακτηρίζονται από εμπειρία και μεστότητα, υπό φυσιολογικές συνθήκες, βάσει των χρόνων ζωής τους.

Διάγραμμα 3.19 Ηλικία επιχειρηματία



3.20 Νομική μορφή επιχείρησης

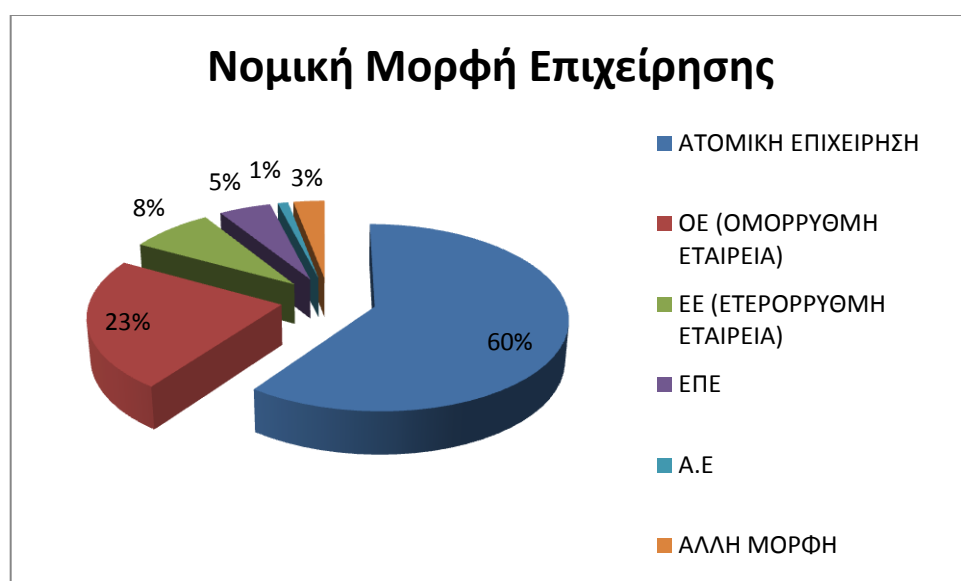
Στον πίνακα που ακολουθεί αναγράφονται τα ποσοστά που αντιστοιχούν στην νομική μορφή των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον νομό Άρτας

Πίνακας 3.20 Νομική μορφή επιχείρησης

Νομική Μορφή Επιχείρησης	
ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	60,00%
ΟΕ (ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ)	23,00%
ΕΕ (ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ)	8,00%
ΕΠΕ	5,00%
Α.Ε	1,00%
ΑΛΛΗ ΜΟΡΦΗ	3,00%

Από τις επιχειρήσεις που ανήκουν στον νομό της Άρτας το μεγαλύτερο ποσοστό ανήκει στις ατομικές επιχειρήσεις με 60,00%. Ακολουθούν οι επιχειρήσεις με μορφή ΟΕ με ποσοστό 23,00%, ΕΕ με 8,00%, ΕΠΕ με 5,00, Α.Ε με 1,00% και άλλη μορφή με 3,00%. Φαίνεται, λοιπόν, ότι η πλειοψηφία των ντόπιων επιχειρήσεων είναι ιδιόκτητες και μικρές επιχειρήσεις και σχεδόν καθόλου εταιρείες.

Διάγραμμα 3.20 Νομική μορφή επιχείρησης



3.21 Κλάδος Κύριας Δραστηριοποίησης

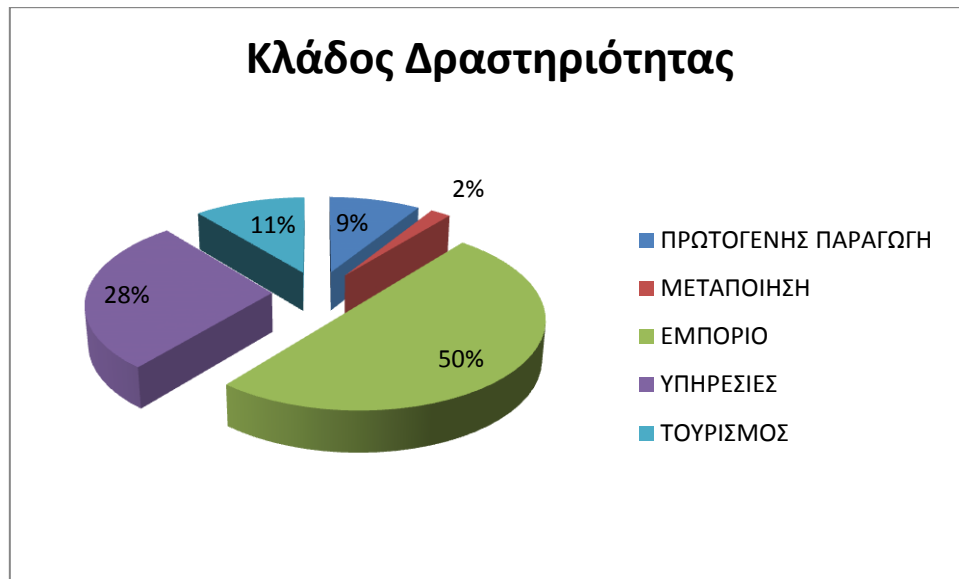
Στον πίνακα που ακολουθεί αναγράφονται τα ποσοστά που αντιστοιχούν στον τομέα παραγωγής και τον κλάδο δραστηριότητας των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον νομό Άρτας.

Πίνακας 3.21 Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης

Κλάδος Δραστηριότητας – Τομέας Παραγωγής	
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	9,00%
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	2,00%
ΕΜΠΟΡΙΟ	50,00%
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	28,00%
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	11,00%

Σε αυτόν τον πίνακα παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό ανήκει στο εμπόριο με 50,00%. Ακολουθεί ο κλάδος των υπηρεσιών με 28,00% και μετά ο τουρισμός με 11,00%. Τα χαμηλότερα ποσοστά ανήκουν στον πρωτογενή τομέα και στην μεταποίηση με 9 και 2 % αντίστοιχα. Οι πλειοψηφία των επιχειρήσεων αφορά στο εμπόριο, λοιπόν, καθώς προφανώς αυτό έχει ανάγκη και ζήτηση η περιοχή από τους καταναλωτές της.

Διάγραμμα 3.21 Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης



ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Συμπερασματικά θα λέγαμε πως η οικονομική κρίση στην χώρα μας τα τελευταία χρόνια, σε συνδυασμό με το πρόβλημα ρευστότητας και την έλλειψη επενδύσεων, δεν βοηθά τους πολίτες να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά και τους επιχειρηματίες να αναπτύξουν τον τομέα της καινοτομίας. Επίσης σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια σημαντικοί παράγοντες είναι και η γραφειοκρατία των επιδοτούμενων επενδυτικών προγραμμάτων και η δυσκολία στην λήψη δανείων.

Η ικανότητα του επιχειρηματία στην λήψη των αποφάσεων, καθώς και της επιχείρησης να παράγουν καλύτερα προϊόντα σε σχέση με τους ανταγωνιστές αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες στην ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας .

Άλλος ένας σημαντικός παράγοντας είναι και η ικανότητα που έχει ο επιχειρηματίας να διαχειρίζεται τον κίνδυνο καθώς και να επικοινωνεί αποτελεσματικά σύμφωνα με τις ανάγκες των πελατών του. Όλα άλλωστε εξαρτώνται από τον επιχειρηματία και τις δυνατότητες του. Οι επιχειρηματίες της Άρτας θεωρούν πως η πιο σημαντική ενέργεια για να βελτιώσουν την ανταγωνιστική θέση της επιχείρησης τους είναι να βελτιώσουν την στρατηγική προώθησης των προϊόντων τους ως προς τους πελάτες και να είναι σωστά ενημερωμένοι και εκπαιδευμένη η κατάρτιση του προσωπικού.

Ολοκληρώνοντας την συγκεκριμένη εργασία είναι σημαντικό να παρατεθούν κάποιες προτάσεις για μελλοντική διερεύνηση. Οι επιχειρηματίες θα πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στην ποιότητα των προϊόντων, στο ανθρώπινο δυναμικό και να γίνει στροφή σε διεθνείς αγορές , επέκταση της επιχείρησης, και επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες. Καλό θα είναι να μεριμνήσουν τις ανάγκες που έχει η αγορά και να δημιουργήσουν διεθνείς συνεργασίες με την σύλληψη νέων ιδεών και την ενσωμάτωση νέας τεχνολογίας.

Επιπρόσθετα, πρέπει να ληφθούν και τα κατάλληλα μέτρα από την πολιτεία η οποία οφείλει να στηρίζει την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία ενισχύοντας τις απαραίτητες υλικοτεχνικές υποδομές, την χρηματοδότηση καινοτόμων ιδεών, την

εκμηδένιση της γραφειοκρατίας, την απασχόληση ικανών υπαλλήλων στις δημόσιες υπηρεσίες, και την επέκταση των επιχειρήσεων σε ξένες αγορές.

Με την σωστή στρατηγική καθώς και την παροχή κινήτρων για επενδυτικά σχέδια είναι σίγουρο πως οι επιχειρηματίες «θα αντέξουν» παρά τις δυσμενείς συνθήκες που βιώνουν.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Εν κατακλείδι, αυτό που θα ήθελα να τονίσω είναι πως αν οι επιχειρηματίες αναδιοργανώσουν τον τρόπο λειτουργίας τους, γίνουν πιο οργανωτικοί και φροντίσουν τα προϊόντα τους να φαίνονται ως κάτι το διαφορετικό ως προς τον πελάτη είναι σίγουρο πως θα βελτιωθεί αρκετά η ανταγωνιστική θέση της επιχείρησής τους. Θα πρέπει να στελεχώσουν την επιχείρησή τους με το ανάλογο εκπαιδευμένο και καταρτισμένο προσωπικό. Οι επιχειρηματίες δεν πρέπει να μένουν στάσιμοι. Θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά σε κλαδικές εκθέσεις και συνέδρια, να ενημερώνονται συνεχώς καθώς και να συνεργάζονται και με άλλες επιχειρήσεις. Αυτό θα βοηθήσει στο να βελτιωθούν αρκετά τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες τους, και θα τους οδηγήσει σε νέες αγορές. Το σημαντικότερο όμως είναι οι επιχειρηματίες στην εποχή της κρίσης και των δυσκολιών, να προσπαθήσουν όσο μπορούν να κρατηθούν στην αγορά, να δημιουργήσουν κερδοφόρες επιχειρήσεις παλεύοντας καθημερινά για ένα καλύτερο μέλλον.

Αν οι επιχειρηματίες εφαρμόσουν κάποια από αυτά τα μέτρα η επιτυχία είναι σίγουρη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. Ελληνόγλωσση

1. Δερβιτσιώτης, Ν.Κ. & Λαγοδήμος, Γ.Α. (2007), 'Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων', Νομική Βιβλιοθήκη ΑΕΒΕ.
2. Ιωαννίδης, Σ. (2001). *Επιχείρηση και επιχειρηματικότητα*. Αθήνα: εκδόσεις Παπαζήση.
3. Ιωαννίδης, Σ. (2004). *Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα*. Αθήνα: IOBE.
4. Ιωαννίδης, Σ. (2007). *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα 2007-2013*. Αθήνα: IOBE.
5. Ιωαννίδης, Σ., Τσακανίκας, Α. & Χατζηχρήστου, Α. (2009). *Η Επιχειρηματικότητα στα Πρόθυρα της Κρίσης, Η Έρευνα του GEM, 2008-2009*. Αθήνα: IOBE.
6. Ιωαννίδης, Σ., Τσακανίκας, Α. & Χατζηχρήστου, Σ. (2010). *Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2009-2010: Αναζητώντας Διέξοδο από την Κρίση*. Αθήνα: IOBE.
7. Καραγιάννης, Α., Κορρές, Γ., & Ζαρίφης, Α. (2001). *Επιχειρηματικότητα και Ανάπτυξη*. Αθήνα: εκδόσεις IOBE.
8. Καρβούνης, Σ. (1995). *Διαχείριση Τεχνολογίας και καινοτομίας*. Αθήνα: εκδ. Σταμούλης.
9. Κετικίδης, Π. (2005). Ηλεκτρονική, Επικοινωνία & Στρατηγικές Συμμαχίες. *Planet Management*, σελ. 35-38.

B. Ξενόγλωσση

1. Ames, M. (1983). *Small Business Management*. West Group.
2. Baldwin, J., Gray, T., Johnson, J., Proctor, J., Rafiquzzaman, M. & Sabourin, D. (1997). *Failing Concerns: Business Bankruptcy in Canada*. Minister responsible for Statistics Canada.
3. Bhasin, K. (2 April 2012). This Is The Difference Between 'Invention' And 'Innovation'. *Business Insider*.

4. Blank, S. & Dorf, B. (2012). *The Startup Owner's Manual*. K&S Ranch (publishers).
5. Camagni, R. & Capello, R. (1999). "Innovation and performance of SME's in Italy: the relevance of spatial aspects". In Fischer, M. et al. (eds.), *Innovation, Networks and Localities*. New York, Berlin-Heidelberg: Springer.
6. Casson, M.C. (1982). *The Entrepreneur: An Economic Theory*. University of Reading Business School - Department of Economics.
7. Damodaran, A. (April 2012). *Investment Valuation: Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset (3rd edition)*. Wiley Finance.
8. Dvir, R., Pasher, E. & Roth, N. (eds.). (2002). "From Knowledge to Value: Unfolding the Innovation Cube". Tel Aviv.
9. Edison, H., Ali, N.B., & Torkar, R. (2014). Towards innovation measurement in the software industry. *Journal of Systems and Software*, 86(5), 1390–407.
10. Fagerberg, J. (2005). Innovation: A guide to the literature'. In: Fagerberg, J., Mowery, D. & Nelson, R. (eds), *The Oxford Handbook of Innovation*. New York: Oxford University Press.
11. Frankelius, P. (2009). "Questioning two myths in innovation literature. *The Journal of High Technology Management Research*, 20, 40–51.
12. Graham, P. (September 2012). *Startup Equals Growth*. Available online at: <http://www.paulgraham.com/growth.html>
13. Holloway, S.S. & Parmigiani, A. (2014). Friends and Profits Don't Mix: The Performance Implications of Repeated Partnerships. *Academy of Management Journal*, 59(2), pp. 460.
14. Hughes, D.J., Lee, A., Tian, A.W., Newman, A., & Legood, A. (2018). Leadership, creativity, and innovation: A critical review and practical recommendations. *The Leadership Quarterly*, 29(5), 549.
15. King, N., & Anderson, N. (2002). *Managing innovation and change: A critical guide for organizations*. London: Thompson.
16. Kotler, P. (1991). *Marketing Management (7th Edition)*. Prentice-Hall, Englewood Cliffs.
17. Lepore, J. (23 June 2014). The Disruption Machine What the gospel of innovation gets wrong. *The New Yorker*. Available online at: <https://www.newyorker.com/magazine/2014/06/23/the-disruption-machine> [Retrieved 19 February 2019].

18. Low, M.B. & MacMillan, I.C. (1988). Entrepreneurship: Past research and Future Challenges. *Journal of Management*, 14(2), 139-161
19. Maranville, S. (1992). Entrepreneurship in the Business Curriculum. *Journal of Education for Business*, 68, 27–31.
20. Mazzaferro, A. (2018). Such a Murmur: Innovation, Rebellion, and Sovereignty in William Strachey's "True Reportory". *Early American Literature*, 53 (1), 3–32.
21. McLean, A.M. (2017). *No newe enterprize* (Doctoral dissertation). Camden, New Jersey: Rutgers University.
22. Morris, M.H. (1998). *Entrepreneurial Intensity and Sustainable Advantages for Individuals, Organizations and Societies*. Westport, CT: Quorum Books.
23. Neely, A. & Hii, J. (1998). *Innovation and Business Performance: a literature review*, *The Judge Institute of Management Studies*. University of Cambridge.
24. Porter, E.M., & Stern, S. (2001). Innovation: Location Matters. *MIT Sloan Management Review*, Summer, pp. 28-36.
25. Porter, M. (2001). Strategy and the Internet. *Harvard Business Review*, 79(3), 63-78.
26. Porter, M.E (1990). *The competitive advantage of nations*. USA: The free Press, pp.45-47.
27. Roberts, J.M. (2013). *The Penguin History of the World* (6th Edition). New York: Penguin.
28. Timmons, J.A. (1999). *New Venture Creation*. Boston, MA: Irwin McGraw-Hill.
29. Vermeulen, P.A.M. & Dankbaar, B. (2002). The organisation of product innovation in the financial sector. *The Service Industries Journal*, 22(3), pp. 77-98.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ



ΜΟΝΑΔΑ

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ και ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

του ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

Περιοχή Ψαθάκι, Τ.Κ. 48100, ΠΡΕΒΕΖΑ

Τηλ. 26820.50552, κιν. 6932.997672

Fax: 26820.50631

e-mail: sotiropoulosioan@yahoo.gr

<http://innovation-of-epirus.yolasite.com>

Αγαπητέ/η Κύριε/α ...

Το ερωτηματολόγιο αυτό δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της εκπόνησης μελέτης με αντικείμενο την Επιχειρηματικότητα και την Καινοτομία στην Ήπειρο από την «ΜΟΝΑΔΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΜΟΚΕ) ΤΟΥ ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ». Η μελέτη αυτή αποσκοπεί να συμβάλει στη γενικότερη προσπάθεια που καταβάλλουν σήμερα φορείς όπως η Περιφέρεια Ηπείρου, τα Επιμελητήρια, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, κλπ, για να βελτιωθεί η εξωστρέφεια και η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της Ηπείρου μέσω της ανάληψης καινοτόμων δράσεων.

Στόχος του ερωτηματολογίου είναι να διερευνήσει τις απόψεις των επιχειρηματιών της Ηπείρου σχετικά με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία στην Ήπειρο. Οι απαντήσεις σας είναι απολύτως εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τους ερευνητικούς – ακαδημαϊκούς σκοπούς του προγράμματος.

Θα μας ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο αν αφιερώνατε λίγα λεπτά για να συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο. Για να είναι αξιόπιστα τα αποτελέσματα της έρευνας, είναι σημαντικό να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις.

Με εκτίμηση

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

1. Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
1.1	Η έλλειψη κεφαλαίων για νέες επενδύσεις					
1.2	Η γραφειοκρατία των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων					
1.3	Το πρόβλημα της ρευστότητας στην αγορά					
1.4	Η δυσκολία στη λήψη δανείων					
1.5	Γενικά η οικονομική κρίση					
1.6	Η γραφειοκρατία των Δημόσιων Υπηρεσιών					
1.7	Η έλλειψη συνεργάσιμων προμηθευτών					
1.8	Η έλλειψη ικανών υπαλλήλων					

2. Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
2.1	Η ικανότητα του επιχειρηματία στη λήψη αποφάσεων					
2.2	Η ικανότητα του επιχειρηματία στη διαχείριση κινδύνου					
2.3	Η ικανότητα της επιχείρησης να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους πελάτες σχετικά με τις ανάγκες τους					
2.4	Η ικανότητα της επιχείρησης να συνεργάζεται αρμονικά με τους προμηθευτές της					

		1	2	3	4	5
2.5.	Τα προσόντα και οι δεξιότητες του απασχολούμενου προσωπικού					
2.6.	Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές παρόμοια προϊόντα με χαμηλότερο κόστος					
2.7.	Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές καλύτερα προϊόντα για τους πελάτες					

3. Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με την αναμενόμενη αποτελεσματικότητα ενεργειών για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
3.1	Βελτίωση των στρατηγικών προώθησης των προϊόντων στους πελάτες					
3.2.	Επέκταση σε νέες αγορές					
3.3.	Αξιοποίηση των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων					
3.4.	Μείωση του κόστους παραγωγής					
3.5.	Επένδυση σε νέες τεχνολογίες					
3.6.	Μεγαλύτερη εστίαση στην καινοτομία					
3.7.	Βελτίωση των σχέσεων με προμηθευτές					
3.8	Μείωση των περιθωρίων κέρδους της επιχείρησης					
3.9	Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων της επιχείρησης					
3.10	Βελτίωση της εκπαίδευσης – κατάρτισης του προσωπικού					

4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβετε την επιχειρηματική δραστηριότητα

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους λόγους για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
4.1	Επίτευξη υψηλότερου εισοδήματος σε σχέση με έναν υπάλληλο					
4.2.	Καλύτερη αξιοποίηση των προσόντων και των γνώσεων					
4.3.	Επίτευξη μεγαλύτερης κοινωνικής καταξίωσης					
4.4.	Δυνατότητα ρύθμισης ωρών και συνθηκών εργασίας					
4.5.	Είναι η μόνη διαθέσιμη εναλλακτική επιλογή για απασχόληση					

5. Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις σχετικά με την αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησής σας. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
5.1	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρηση είναι πιο επικερδής					
5.2.	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρηση έχει ένα μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς					
5.3.	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρηση αναπτύσσεται πιο γρήγορα					

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

6. Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
6.1	Η έλλειψη χρηματοδότησης νέων επενδύσεων					

		1	2	3	4	5
6.2.	Ο υψηλός κίνδυνος αποτυχίας					
6.3.	Η έλλειψη των απαραίτητων υποδομών					
6.4.	Το υψηλό κόστος καινοτομίας					
6.5.	Η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού					
6.6.	Η δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας					
6.7.	Η αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες					
6.8.	Η έλλειψη πληροφόρησης για τις ανάγκες των πελατών					

7. Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
7.1	Η ύπαρξη των απαραίτητων υλικοτεχνικών υποδομών					
7.2.	Το μορφωτικό επίπεδο αυτών που λαμβάνουν τις αποφάσεις					
7.3.	Η δυνατότητα χρηματοδότησης νέων επενδύσεων					
7.4.	Η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές που επιδιώκουν καινοτόμες δράσεις					
7.5.	Η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις					
7.6.	Η συνεχής επιμόρφωση του απασχολούμενου προσωπικού					
7.7.	Ο έντονος ανταγωνισμός στον κλάδο					
7.8	Η πεποίθηση του επιχειρηματία ότι μόνο με τις καινοτόμες δράσεις θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό					

8. Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τα αναμενόμενα αποτελέσματα της καινοτομίας. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
8.1	Αύξηση της γκάμας προϊόντων ή υπηρεσιών					
8.2	Είσοδος σε νέες αγορές					
8.3	Αύξηση του μεριδίου της αγοράς					
8.4	Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών					
8.5	Βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών					
8.6	Μείωση του συνολικού κόστους ανά παραγόμενη μονάδα					

9. Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό σημαντικότητας των παρακάτω πηγών για την εύρεση πληροφοριών για καινοτόμες δράσεις. (1= Καθόλου σημαντική, 2=Λίγο σημαντική, 3=Αρκετά σημαντική 4=Πολύ σημαντική, 5= Πάρα πολύ σημαντική)

		1	2	3	4	5
9.1	Εσωτερικές πηγές					
9.2	Προμηθευτές					
9.3	Πελάτες					
9.4	Ανταγωνιστές					
9.5	Σύμβουλοι					
9.6	Πανεπιστήμια – ΤΕΙ					
9.7	Ερευνητικά Ιδρύματα					
9.8	Συνέδρια – Εκθέσεις					
9.9	Επιστημονικά Περιοδικά					

		1	2	3	4	5
9.10	Επιμελητήριο					

10. Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση

Παρακαλούμε σημειώστε με X την απάντησή σας σχετικά με την επίτευξη ή μη καινοτόμων δράσεων από την επιχείρησή σας την τελευταία τριετία.

		ΝΑΙ	ΟΧΙ
10.1	Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο παράγονται τα προϊόντα / υπηρεσίες;		
10.2	Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που τα προϊόντα διατίθενται στην αγορά;		
10.3	Η επιχείρηση αναδιοργάνωσε τον τρόπο λειτουργία της;		
10.4	Έχει αλλάξει σημαντικά ο τρόπος με τον οποίο συνεργάζεται η επιχείρηση με άλλες επιχειρήσεις και τους προμηθευτές της;		
10.5	Τα προϊόντα / υπηρεσίες σας θεωρούνται από τους πελάτες ως κάτι σημαντικά διαφορετικό;		

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

11. Αριθμός απασχολουμένων:

1.	1-9	
2.	10-49	
3.	50-249	
4.	Πάνω από 250	

12. Χρήση Λογισμικού για:

		ΝΑΙ	ΟΧΙ
1.	Γραμματειακή υποστήριξη		
2.	Λογιστήριο		

3.	Πωλήσεις – Διαχείριση Πελατών		
4.	Αγορές – Διαχείριση Προμηθευτών		
5.	Αποθήκη		
6.	Παραγωγή		

13. Χρήση του Διαδικτύου για:

		ΝΑΙ	ΟΧΙ
1.	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail)		
2.	Δικτυακό τόπο (web site) της επιχείρησης		
3.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με προμηθευτές		
4.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με πελάτες		
5.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με τις τράπεζες		
6.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με δημόσιους φορείς		

16. Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών

1.	Καθόλου	
2.	0,01% - 5%	
3.	5% - 10%	
4.	11% - 25%	
5.	26% - 50%	
6.	> 50%	

17. Η επιχείρησή σας εφαρμόζει κάποιο Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας; (π.χ. ISO 9000, κλπ)

1.	ΝΑΙ	
2.	ΟΧΙ	

18. Έχετε υποβάλει πρόταση σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα; (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος)

1.	ΝΑΙ	
2.	ΟΧΙ	

19. Σπουδές Επιχειρηματία

1.	Μεταπτυχιακός/Διδακτορικός Τίτλος	
2.	Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	
3.	Μέση εκπαίδευση – ΙΕΚ	
4.	Βασική εκπαίδευση	

20. Φύλο Επιχειρηματία

1.	Άνδρας	
2.	Γυναίκα	

21. Ηλικία Επιχειρηματία

1.	18-24	
2.	25-34	
3.	35-44	
4.	55-64	

22. Νομική μορφή επιχείρησης

1.	Ατομική επιχείρηση	
2.	ΟΕ (Ομόρρυθμη Εταιρεία)	
3.	ΕΕ (Ετερόρρυθμη Εταιρεία)	
4.	ΕΠΕ	

5.	A.E.	
6.	Άλλη μορφή	

23. Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης

1.	Πρωτογενής Παραγωγή	
2.	Μεταποίηση	
3.	Εμπόριο	
4.	Υπηρεσίες	
5.	Τουρισμός	

Σας ευχαριστούμε για το χρόνο που διαθέσατε για να απαντήσετε στο παρόν ερωτηματολόγιο!